

Jämförbarhet i hållbarhetsredovisning bland finska börsbolag inom livsmedelssektorn utifrån GRI standarder

Lycke Karlsson

Examensarbete för tradenom (YH)-examen

Företagsekonomi

Vasa, 2023

EXAMENSARBETE

Författare: Lycke Karlsson

Utbildning och ort: Företagsekonomi, Vasa

Inriktning: Ekonomiförvaltning

Handledare: Anna-Lena Berglund

Titel: Jämförbarhet i hållbarhetsredovisning bland finska börsbolag inom livsmedelssektorn utifrån GRI standarder

Datum: 10.5.2023 Sidantal: 47

Bilagor: 3

Abstrakt

Ökad medvetenhet om utmaningar inom hållbar utveckling har lett till att allt fler företag upprättar hållbarhetsredovisningar för att möta intressenternas informationsbehov. Vid upprättande av hållbarhetsredovisning använder majoriteten av företagen sig av GRI standarderna, vilka är ett av världens mest använda ramverk. Vidare används hållbarhetsredovisning i allt högre grad som underlag vid investeringsbeslut. För att kunna mäta, jämföra och rangordna olika företags hållbarhetsprestanda, har investerare stort behov av jämförbar information. Ändå har tidigare forskningar påvisat att hållbarhetsredovisningar inte når den jämförbarhet som intressenter kräver, trots att GRI standarderna används.

Syftet med detta examensarbete var att öka förståelsen kring jämförbarhet i hållbarhetsredovisning, som är en av huvudprinciperna inom GRI. Arbetet avgränsades till sex finska börsbolag inom livsmedelssektorn vilka upprättar hållbarhetsredovisning utifrån GRI standarderna. Arbetet utfördes genom en kvantitativ och kvalitativ innehållsanalys av de tre ämnesspecifika standarderna inom GRI. Teorier som användes i analysen för att studera jämförbarhet mellan bolagens hållbarhetsredovisning var legitimitetsteorin och institutionella teorin.

Resultatet visar i enlighet med de tidigare forskningarna att jämförbarheten mellan bolagens hållbarhetsredovisningar utifrån GRI standarderna generellt sett är bristfällig. Jämförbarheten mellan bolagens hållbarhetsredovisningar utifrån ett antal likadana indikatorer skiljer sig åt på grund av att alla bolag fick välja vilka indikatorer som de ansåg vara relevanta att presentera. Olika måttenheter, ospecifik samt även otydlig och ofullständig data är de största orsakerna till ojämförbarhet gällande innehållet i indikatorerna.

Språk: svenska

Nyckelord: Hållbarhetsredovisning, Global Reporting Initiative, standarder, jämförbarhet, indikatorer

OPINNÄYTETYÖ

Tekijä: Lycke Karlsson

Koulutus ja paikkakunta: Liiketalous, Vaasa

Suuntautumisvaihtoehto: Taloushallinto

Ohjaaja: Anna-Lena Berglund

Nimike: Suomalaisen elintarvikesektorin pörssiyritysten vastuullisuusraportoinnin vertailukelpoisuus GRI standardien perusteella

Päivämäärä: 10.5.2023 Sivumäärä: 47

Liitteet: 3

Tiivistelmä

Kasvava tietoisuus kestävästä kehityksestä on johtanut siihen, että yhä useammat yritykset laativat vastuullisuusraportteja kohdatakse sidosryhmien tietotarpeet. Suurin osa yrityksistä käyttävät vastuullisuusraportteja laadittaessa GRI standardeja, joka on yksi maailman laajimmin käytetyistä viitekehyksistä. Lisäksi vastuullisuusraportointia käytetään yhä enemmän investointipäätösten perustana. Voidakseen mitata, vertailla ja luokitella eri yritysten kykyä kehittää kestävä kehitys, sijoittajilla on suuri tarve saada yrityksistä vertailukelpoista tietoa. Aiemmat tutkimukset ovat kuitenkin osoittaneet, että GRI standardeista huolimatta vastuullisuusraportit eivät saavuta sidosryhmien vaatimaa vertailukelpoisuutta.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli lisätä ymmärrystä vastuullisuusraportoinnin vertailukelpoisuudesta, joka on yksi GRI:n pääperiaatteista. Työ rajoittui kuuteen suomalaiseen elintarvikealan pörssiyritykseen, jotka laativat GRI standardien mukaisia vastuullisuusraportteja. Työ toteutettiin GRI:n kolmen aihekohtaisen standardin määrällisen ja laadullisen sisällönanalyysin avulla. Yritysten vastuullisuusraporttien vertailukelpoisuutta analysoitiin sekä legitimititeettiteorian ja institutionaalisen teorian avulla.

Tulos osoitti aikaisempien tutkimusten mukaisesti, että yritysten GRI standardeihin perustuvien vastuullisuusraporttien vertailukelpoisuus on yleisesti ottaen puutteellinen. Yritysten vastuullisuusraporttien vertailukelpoisuus samankaltaisten indikaattoreiden perusteella poikkeavat toisistaan, johtuen siitä, että kaikki yritykset saivat valita mitkä indikaattorit he katsoivat tarpeellisiksi nostaa esille. Erilaiset mittayksiköt sekä epäspesifiset, epäselvät ja puutteelliset tiedot ovat tärkeimmät syyt indikaattoreiden sisällön vertailukelvottomuuteen.

Kieli: Ruotsi

Avainsanat: Vastuullisuusraportointi, Global Reporting Initiative, standardit, vertailukelpoisuus, indikaattorit

BACHELOR'S THESIS

Author: Lycke Karlsson

Degree Programme: Business Administration

Specialisation: Financial Management

Supervisor: Anna-Lena Berglund

Title: Comparability of Sustainability Reporting Among Finnish Listed Companies in the Food Sector Based on GRI Standards

Date: 10.5.2023 Number of pages: 47

Appendices: 3

Abstract

Increased awareness of challenges in sustainable development has led to more and more companies preparing sustainability reports to meet stakeholders' information needs. When preparing sustainability reports, the majority of companies use the GRI standards, which are one of the world's most widely used frameworks. Furthermore, sustainability reporting is increasingly used as a basis for investment decisions. To measure, compare and rank different companies' sustainability performance, investors have a great need for comparable information. However, previous research has proven that sustainability reports do not reach the comparability that stakeholders demand, even though the GRI standards are used.

The purpose of this thesis was to increase understanding of comparability in sustainability reporting, which is one of the main principles within GRI. The work was limited to six Finnish listed companies in the food sector that prepare sustainability reports based on the GRI standards. The thesis was carried out through a quantitative and qualitative content analysis of the three topic-specific standards within GRI. Theories used in the analysis to study comparability between the companies' sustainability reports were the legitimacy theory and the institutional theory.

The result showed, in accordance with the previous research, that the comparability between the companies' sustainability reports based on the GRI standards is generally lacking. The comparability between the companies' sustainability reports based on the number of similar indicators differs because all companies were allowed to choose which indicators, they considered relevant to present. Different measurement units, non-specific as well as unclear and incomplete data are the main reasons of incomparability regarding the content of the indicators.

Language: Swedish

Key words: Sustainability reporting, Global Reporting Initiative, standards, comparability, indicators

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	1
1.1	Tidigare forskning och problemområde.....	2
1.2	Syfte.....	5
1.3	Frågeställningar.....	5
1.4	Avgränsningar.....	5
2	Teoretiska referensramar.....	6
2.1	Lagen om icke-finansiell rapportering.....	6
2.2	Global Reporting Initiative (GRI).....	7
2.3	Legitimitetsteori.....	12
2.4	Institutionell teori.....	13
2.5	Sammanfattning av teorier.....	15
3	Metod.....	16
3.1	Forskningsdesign och forskningsansats.....	16
3.2	Forskningsstrategi.....	16
3.3	Urval och bortfall.....	17
3.4	Insamling av data.....	18
3.5	Innehållsanalys.....	18
3.6	Kodning.....	19
3.7	Reliabilitet, validitet och trovärdighet.....	21
4	Empiri.....	23
4.1	Företagspresentation.....	23
4.2	Kvantitativ analys.....	25
4.2.1	Jämförbarhet inom kategorin ekonomi.....	26
4.2.2	Jämförbarhet inom kategorin miljö.....	26
4.2.3	Jämförbarhet inom kategorin sociala aspekter.....	27
4.3	Kvalitativ analys.....	27
4.3.1	Ekonomiska indikatorer.....	27
4.3.2	Miljömässiga indikatorer.....	29
4.3.3	Sociala indikatorer.....	34
5	Analys.....	38
5.1	Analys av den kvantitativa delen.....	38
5.2	Analys av den kvalitativa delen.....	40
6	Sammanfattning.....	43
7	Vidare forskning.....	45
8	Källor.....	47

Bilagor

Bilaga 1 Kodningsschema inom kategorin ekonomi

Bilaga 2 Kodningsschema inom kategorin miljö

Bilaga 3 Kodningsschema inom kategorin sociala aspekter

1 Inledning

Världen står inför många utmaningar, däribland klimatförändringar, fattigdom och ojämställdhet. Hållbarhet är på tapeten mer än någonsin och företagen har en betydande roll för att bidra till ett mer hållbart samhälle. (United Nations Development Programme Sverige, 2021). Grunden för begreppet hållbar utveckling sattes på kartan av Brundtlandkommissionen år 1987 genom rapporten "Vår gemensamma framtid". I rapporten definieras hållbar utveckling som "*en utveckling som tillgodoser dagens behov, utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov*". (Kungliga Tekniska Högskolan, 2021). För att detta önskvärda mål ska nås och lämpliga beslut ska fattas kräver allt fler intressenter information från företag om deras hållbarhetsarbete (Finansinspektion, 2020). I och med detta blir det mer och mer självklart för alla företag att inte bara vara engagerade utan också redovisa sitt hållbarhetsarbete. Hållbarhetsredovisning är ett sätt för företag att visa upp och klargöra hur de bidrar till hållbar utveckling. (Danielsson & Efraimsson, 2022).

Under de senaste åren har riktlinjerna och lagarna inom hållbarhetsredovisning utvecklats i rask takt. I Finland blev det från och med år 2017 obligatoriskt för stora företag av allmänt intresse, med 500 eller mera anställda, att rapportera icke-finansiell information. Rapporten ska innehålla information om bland annat hur företaget arbetar med miljöfrågor, sociala frågor, personalfrågor, respekt för mänskliga rättigheter och motverkande av korruption. Denna lag gällande icke-finansiell rapportering (1376/2016) har varit i kraft sedan ändringen i bokföringslagen år 2016, vilken bygger på EU-direktivet 2014/95/EU. (Lag om ändring av bokföringslagen, 1376/2016). Trots denna rapporteringsskyldighet har företagen ändå ganska fria händer när det gäller att genomföra denna skyldighet. Det innebär att inga tydliga riktlinjer för hur rapportering ska se ut finns. (Arbets- och näringsministeriet, u.å.). EU rekommenderar däremot att företag använder sig av internationella erkända ramverk, där Global Reporting Initiative (GRI) benämns, som stöd för hur innehållet i hållbarhetsredovisning ska se ut (Europaparlamentets och rådets direktiv, 2014/95/EU).

Global Reporting Initiative (GRI) är en av världens mest använda standarder för hållbarhetsredovisning (GRI Standards, u.å.a). Syftet med hållbarhetsredovisning med hjälp

av GRI är att ge transparens om hur en organisation arbetar med hållbar utveckling. Ramverk för detta har skapats för att hjälpa företag och andra organisationer att förstå och rapportera om deras antingen positiva eller negativa inverkan på ekonomi, miljö och på människor på ett konsekvent och trovärdigt sätt. Detta förbättrar å sin sida den globala jämförbarheten och kvaliteten på rapporterad information. (GRI Standards, u.å.b). Med sin ständiga utveckling övergick GRI år 2016 från att erbjuda riktlinjer till att ge ut de första globala standarderna för hållbarhetsredovisning. Detta innebär bättre möjlighet till regelbunden uppdatering och möjlighet att vid behov lägga till nya standarder. (GRI, u.å.a).

Antalet hållbarhetsredovisningar har ökat markant både i Finland och runt om i världen som ett sätt att möta intressenternas informationsbehov (KPMG, 2022). Investerare är den intressentgrupp som främst är intresserad av att få information från företag om hur de bidrar till hållbar utveckling (Cardoni, Kiseleva, & Terzani, 2019). Dessutom använder allt fler investerare hållbarhetsredovisningar som underlag vid investeringsbeslut. För att kunna mäta, jämföra och rangordna olika företags hållbarhetsprestanda krävs det dock att hållbarhetsredovisningarna är transparenta och jämförbara. (Boiral & Henri, 2017). Med andra ord har investerare stort behov av jämförbar information. Jämförbarhet har således en väsentlig roll inom hållbarhetsredovisning då det ökar användbarheten av informationen som rapporteras. (Avram, o.a., 2018).

1.1 Tidigare forskning och problemområde

Trots att antalet hållbarhetsredovisningar har ökat och utvecklats under de senaste decennierna är de fortfarande föremål för kritik och utvecklingsbehov (Boiral & Henri, 2017; KPMG, 2020). Kritik har riktats mot såväl svårigheten med att bedöma kvalitén på informationen som utmaningen med att mäta prestation. Investerare använder hållbarhetsredovisningar för att utvärdera resultatet av en organisations prestation som underlag vid investeringsbeslut. Detta grundas på antagandet att den information, som redovisas av organisationer i sina hållbarhetsredovisningar, är mätbar och jämförbar. Å andra sidan innebär det att hållbarhetsredovisningarnas trovärdighet grundas huvudsakligen på antagandet jämförbarhet. Jämförbarhet är en av huvudprinciperna inom GRI eftersom det är väsentlig för att fastställa vilka organisationer som har de bästa hållbarhetsprestanda. (Boiral & Henri, 2017). Tidigare forskning visar ändå att den främsta utmaningen för investerare gällande användningen av hållbarhetsredovisningarna är

bristen på jämförbarheten mellan organisationerna (Cardoni, Kiseleva, & Terzani, 2019). Vidare påvisar Dragomir (2012) det faktum att inte kunna jämföra olika organisationers hållbarhetsprestation är den största orsaken till att intressenter inte använder sig av hållbarhetsredovisningar som underlag vid sina investeringsbeslut.

Fastän GRI standarderna benämns som den mest använda standarden för hållbarhetsredovisning, som förväntas öka standardiseringen av hållbarhetsredovisningar, vilka stödjer både mätbarhet och jämförbarhet, finns det ändå skillnader gällande hur företagen använder detta ramverk i sin hållbarhetsredovisning (Boiral & Henri, 2017). Detta beror på att det inte är obligatoriskt för företagen att använda sig av en viss GRI-standard utan de får välja vilken GRI standard de vill använda, eller bara delar av den, att redovisa utifrån vad som anses väsentligt för deras verksamhet (GRI Standards, 2016a).

Vidare belyser Boiral och Henri (2017) i sin forskning inom hållbarhetsredovisning att den vanligaste problematiken kring jämförbarheten beror på den omätbara och ospecifika egenskapen hos flera GRI indikatorer. Orsaken till detta är enligt forskarna att majoriteten av GRI indikatorerna är redovisade i form av kvalitativ information alternativt en kombination av både kvalitativ och kvantitativ information. Å andra sidan ger kvalitativa data vanligen otydlig information, vilket ännu mer äventyrar jämförbarheten och transparensen i hållbarhetsredovisningar. Detta problem gäller fortfarande enligt en annan nyligen gjord studie inom samma område (Linnaila, 2022).

Ett nyckelmotiv för företag är, enligt Mäkelä (2021) i sin forskning om företags hållbarhetsredovisning, legitimering av dess verksamhet eller hantering av dess rykte. Det innebär enligt forskaren att "för att nå legitimering strävar företaget efter att rätta till sin sociala ställning och att få sin verksamhet att framstå som acceptabel i enlighet med intressenternas eller samhällets värderingar och normer". Exempelvis kan ett företag vid miljöolyckor informera sina intressenter om vidtagna åtgärder för att rätta till situationen genom att upprätta hållbarhetsredovisning. Detta är ett sätt för företag att påverka intressenternas åsikter om incidenten. Därför är föregångare inom hållbarhetsredovisning vanligtvis de företag som verkar i de mest skadliga branscherna. Vidare påstår forskaren att "hållbarhetsredovisning är även ett sätt för företag att hantera sitt rykte, vilket till exempel visar sig i hur företag tenderar fokusera på positiva saker i sin hållbarhetsredovisning". Trots detta ska informationen enligt GRI standarderna som

rapporteras vara balanserad, det vill säga ge en helhetsbild som innehåller både positiva och negativa effekter. Detta beror som sagt på att tillvägagångssättet i lagstiftningen är flexibelt, även om lagstiftningen kräver att en viss information ska presenteras har företagen ändå fria händer att välja i vilken form de vill redovisa (Arbets- och näringsministeriet, u.å.). Detta kan i sin tur leda till missvisande värden i innehållet mellan olika företag, vilket påverkar transparens och jämförbarheten negativt (Boiral & Henri, 2017).

Ett ytterligare problem kring GRI standarderna är att fastän merparten av företagen redovisar och klassificerar den mest väsentliga informationen enligt kriterierna i förteckningar är förteckningarna ändå sällan tydliga och utförliga nog för att kunna jämföras på ett lämpligt sätt. Orsaken till detta är att GRI standarderna ger användare möjligheter att välja flera alternativ att redovisa. (Boiral & Henri, 2017).

Efter att ha studerat tidigare forskning kan det konstateras att det förekommer utmaningar med att jämföra hållbarhetsredovisning trots användningen av GRI standarderna. Enligt Cardoni m.fl. (2019) kan geografiska skillnader vara en grundläggande faktor till ojämförbarheten mellan bolag, trots att de bedriver verksamhet inom samma bransch. Vidare påstår Avram m.fl. (2018) att bristen på standardisering kan visa sig genom det faktum att hållbarhetsredovisningar varierar beroende på vilket område man befinner sig i. Detta innebär att bolag som bedriver verksamhet inom känsliga branscher med stor påverkan på omgivningen har mer detaljerade hållbarhetsredovisningar än övriga branscher. Mot denna bakgrund har jag valt att undersöka jämförbarhet mellan GRI standarderna i hållbarhetsredovisning bland finska börsbolag inom livsmedelssektorn. Orsaken till att livsmedelssektorn har valts är att denna sektor har betydande effekter på miljön, ekonomin och de människor som arbetar inom sektorn. Även vår hälsa påverkas av vilken typ av mat som produceras. Ansvaret inom livsmedelssektorn är således stort och mångfacetterat samt påverkar hela vårt samhälle. (Wanhalinna, u.å.). Då börsbolag inom denna sektor verkar vara mycket ekonomiskt, miljömässigt och socialt känsliga, kan det innebära ett ökat krav från investerare att rapportera om hållbarhet. Av dessa orsaker är det intressant att se hur bolag inom denna sektor upprättar hållbarhetsredovisning samt om det går att jämföra dessa bolags hållbarhetsprestanda.

1.2 Syfte

Syfte med detta examensarbete var att öka förståelsen kring jämförbarhet i hållbarhetsredovisningen, som är en av huvudprinciperna inom GRI. Detta gjordes genom att undersöka hållbarhetsredovisning av sex finska börsbolag inom livsmedelssektorn, för att se hur jämförbara dessa bolags hållbarhetsredovisningar är utifrån de ämnesspecifika aspekterna inom GRI standarderna, det vill säga de ekonomiska, miljömässiga och sociala aspekterna.

1.3 Frågeställningar

För att besvara syftet formulerades följande frågeställningar:

- Hur jämförbara är hållbarhetsredovisningarna bland finska börsbolag inom livsmedelssektorn utifrån de ekonomiska, miljömässiga och sociala standarderna?
- Hur jämförbart är innehållet i de rapporterade indikatorerna?
- Vilka faktorer påverkar jämförbarheten mellan indikatorerna?

1.4 Avgränsningar

Arbetet avgränsades till de finska börsbolag inom livsmedelssektorn som upprättar hållbarhetsredovisning utifrån GRI standarderna. För att arbetet skulle vara så aktuellt som möjligt analyserades samtliga bolags senaste tillgängliga hållbarhetsredovisningar, vilket vid skrivande tidpunkt var år 2021. Vidare avgränsades arbetet till att enbart analysera jämförbarhet gällande innehållet i GRI indikatorer som redovisades av majoriteten av bolagen. Den sistnämnda avgränsningen hindrade arbetet från att bli för stort.

2 Teoretiska referensramar

Detta kapitel behandlar de teorier som är väsentliga för förståelsen av arbetet. Kapitlet inleds med en allmän beskrivning av lagen om icke-finansiell rapportering i Finland och Global Reporting Initiative (GRI). Därefter beskrivs två teorier som ligger till grund för analysen, dessa är legitimitetsteorin och institutionella teorin samt slutligen en sammanfattning av dessa två teorier.

2.1 Lagen om icke-finansiell rapportering

Som det nämndes tidigare är ett finskt bolag enligt lagen om icke-finansiell rapportering (1376/2016) i den finska bokföringslagen från och med år 2017 skyldigt att presentera en icke-finansiell rapport i samband med företagets verksamhetsberättelse, om det anses vara ett stort bolag av allmänt intresse med 500 eller flera anställda. Den icke-finansiella rapporten ska åtminstone innehålla information om hur bolaget hanterar frågor som rör följande områden: "miljö, sociala förhållanden och personal, respekt för mänskliga rättigheter samt bekämpning av korruption och mutor". Vidare ska den icke-finansiella rapporten även inkludera bland annat en beskrivning av bolagets modell för affärsverksamhet, de huvudsakliga risker som kan skada bolagets verksamhet och hur bolaget hanterar dessa risker. Dessutom ska rapporten innehålla icke-finansiella nyckeltal och resultatindikatorer som är väsentliga för bolagets affärsverksamhet. (Lag om ändring av bokföringslagen, 1376/2016).

Enligt 7a § (1377/2016) i värdepappersmarknadslagen ska alla bolag som idkar handel på en reglerad marknad, såsom börsbolag, även rapportera om sin mångfaldspolicy i bolagets verksamhetsberättelse eller i en separat berättelse (Lag om ändring av 7 kap. i värdepappersmarknadslagen, 1377/2016). Gällande övriga bolag behöver de endast rapportera om sina mångfaldspolicy om de överskrider åtminstone två av följande gränsvärden: "Omsättning över 40 miljoner euro, har en balansräkning på 20 miljoner euro eller har i genomsnitt 250 anställda" (Finansministeriets förordning om regelbunden informationsskyldighet för värdepappersemittenter, 1328/2015).

Den icke-finansiella rapporten får sammanställas enligt nationella, Europeiska unionens eller internationella ramverk. Exempelvis kan bolag rapportera enligt EU:s miljölednings-

och miljörevisionsordning (EMAS) eller internationella ramverk såsom internationella standardiseringsorganisationens ISO-standard 26000 (ISO 26000), Förenta nationernas Global Compact, Global Reporting Initiative (GRI) eller andra erkända internationella ramverk. (Europaparlamentets och rådets direktiv, 2014/95/EU). Bolaget ska hänvisa till vilka ramverk som har tillämpats vid rapporteringen av de icke-finansiella rapporteringsområdena (Lag om ändring av bokföringslagen, 1376/2016).

2.2 Global Reporting Initiative (GRI)

Global Reporting Initiative, som förkortas GRI, är en internationell, oberoende organisation som tillhandahåller riktlinjer och standarder för hållbarhetsredovisning (GRI Standards, u.å.a). Sedan dess grundande år 1997 har GRI:s riktlinjer och standarder utvecklats kontinuerligt för att anpassa sig till marknaden och intressenternas krav på transparens. G1 var den första versionen av de riktlinjer som GRI utgav år 2000. År efter år har nya versioner av riktlinjer utvecklats och snabbt förbättrats till G2, G3 och slutligen till G4 som lanserades år 2014. En betydande övergång mot mer standardiserad och jämförbar hållbarhetsredovisning ägde rum under år 2016 då GRI började ge ut de första globala standarderna för hållbarhetsredovisning i stället för riktlinjer. (GRI, u.å.a).

Idag är GRI standarderna världens mest använda standarder för hållbarhetsredovisning. Enligt en studie gjord av KPMG använder mer än två tredjedelar av N100-företagen, det vill säga de 100 största företagen i varje land som har analyserats, GRI standarderna i sina hållbarhetsredovisningar. I Finland rapporterar däremot hela 87% av de 100 största bolagen med hjälp av GRI standarderna. Vidare rapporterar 78% av världens 250 största företag enligt GRI standarderna, vilket är en ökning på 5 procentenhet från 2020. (KPMG, 2022). Syftet med GRI standarderna är att hjälpa organisationer att öka sin transparens och rapportera om sina bidrag till hållbar utveckling. Vidare innehåller standarderna upplysningar som gör att en organisation kan redovisa ekonomiska, miljömässiga och sociala effekter på ett konsekvent och trovärdigt sätt, vilket förbättrar den globala jämförbarheten och kvaliteten på information som presenteras. Detta stöder i sin tur informationsanvändare att göra välgrundade bedömningar och beslut om organisationens effekter och bidrag till hållbar utveckling. (GRI Standards, u.å.b).

GRI standarderna reviderades senast år 2021 med en ny moduluppsättning, vilket innebär att denna inte ännu används för de bolag vars GRI-hållbarhetsredovisningar som upprättades under samma år. Därför använde alla bolag som nämns i detta arbete GRI standarderna med äldre modulsättning vilka introducerats år 2016. Vidare var sektorstandarder, på engelskan *Sector Standards*, ännu under utvecklingsfas vid skrivtillfälle, vilket innebär att inte heller dessa sektorstandarder är inkluderade i detta arbete. Användning av dessa sektorstandarder skedde inledningsvis i samband med att de reviderade standarderna som lanserades år 2021. (GRI, u.å.b).

GRI standarderna som introducerades år 2016 är uppdelade i universella standarder och ämnesspecifika standarder. Universella standarder (GRI 100) delas vidare upp i tre undergrupper; GRI 101 Foundation, GRI 102 General Disclosures samt GRI 103 Management Approach. För att upprätta en hållbarhetsredovisning enligt GRI standarderna ska alla dessa standarder användas. Standarden G101 Foundation innehåller redovisningsprinciper angående hållbarhetsredovisningens innehåll och kvalitet samt krav angående hur hållbarhetsredovisningen ska upprättas för att vara i enlighet med GRI standarderna. En av dessa principer är jämförbarhet, vilket står i centrum i detta arbete. Vidare redogör standarden GRI 102 General Disclosures för vilken kontextuell information som ska presenteras angående företaget och dess hållbarhetsredovisningspraxis. Standarden GRI 103 Management Approach vägleder företaget att identifiera väsentliga ämnen och ger svar på varför just de är väsentliga att presentera i hållbarhetsredovisningarna. (GRI Standards, 2016a).

De ämnesspecifika standarderna delas upp i tre kategorier; GRI 200, 300 och 400. De används för att redovisa företagets påverkan på antingen ekonomiska, miljömässiga eller sociala aspekter. Kategorin GRI 200 behandlar ekonomiska frågor, kategorin GRI 300 miljörelaterade frågor och kategorin GRI 400 sociala frågor. Varje kategori består av ett antal ämnesspecifika standarder, som används för att redovisa väsentliga ämnen som identifierats. (GRI Standards, 2016a). I tabellen nedan visas alla ämnesspecifika standarder som finns inom varje kategori som introducerades år 2016. En del standarder som har uppdaterats eller lagts till senast år 2020 är även tillgängliga för hållbarhetsredovisningar som upprättats under år 2021. (GRI Standards, 2020).

Tabell 1 GRI:s ämnesspecifika standarder (GRI Standards, 2020).

ECONOMIC GRI 200	ENVIRONMENTAL GRI 300	SOCIAL GRI 400
GRI 201: Economic Performance 2016	GRI 301: Materials 2016	GRI 401: Employment 2016
GRI 202: Market Presence 2016	GRI 302: Energy 2016	GRI 402: Labor/Management Relations 2016
GRI 203: Indirect Economic Impacts 2016	GRI 303: Water and Effluents 2018	GRI 403: Occupational Health and Safety 2018
GRI 204: Procurement Practices 2016	GRI 304: Biodiversity 2016	GRI 404: Training and Education 2016
GRI 205: Anti-corruption 2016	GRI 305: Emissions 2016	GRI 405: Diversity and Equal Opportunity 2016
GRI 206: Anti-competitive Behavior 2016	GRI 306: Waste 2020	GRI 406: Non-discrimination 2016
GRI 207: Tax 2019	GRI 307: Environmental Compliance 2016	GRI 407: Freedom of Association and Collective Bargaining 2016
	GRI 308: Supplier Environmental Assessment 2016	GRI 408: Child Labor 2016
		GRI 409: Forced or Compulsory Labor 2016
		GRI 410: Security practices 2016
		GRI 411: Rights of Indigenous Peoples 2016
		GRI 412: Human Rights Assessment 2016
		GRI 413: Local Communities 2016
		GRI 414: Supplier Social Assessment 2016
		GRI 415: Public Policy 2016
		GRI 416: Customer Health and Safety 2016
		GRI 417: Marketing and Labeling 2016
		GRI 418: Customer Privacy 2016
		GRI 419: Socioeconomic Compliance 2016

GRI standarderna kan användas som underlag för att upprätta en icke-finansiell rapport i enlighet med vad som krävs av lagen. Enligt bokföringslagen (1376/2016) som bygger på EU-direktivet (2014/95/EU) ska den icke-finansiella rapporten innehålla område miljö och därför kan GRI standarder 301 till 308 användas beroende på vad bolag ska rapportera gällande energi, utsläpp eller övriga miljökonsekvenser. Vidare ska rapporten innehålla område sociala förhållanden och personal, vilket innebär att GRI standarder 401–419 kan användas, vilka innehåller bland annat anställning, barnarbete, arbetshälsa och säkerhet samt mänskliga rättigheter. Gällande områden respekt för mänskliga rättigheter som bör inkluderas i rapporten, kan människorättsrelaterade GRI standarder användas, såsom 406: Icke-diskriminering, 409: Tvångsarbete samt 412: Bedömning av mänskliga rättigheter. Slutligen ska rapporten även innehålla område bekämpning av korruption och mutor, där bolag kan använda GRI standard 205 Antikorruption eller 415 Offentlig policy. De bolag som omfattas av krav på att inkludera mångfaldspolicy i sin verksamhetsberättelse kan exempelvis använda GRI standard 405 Mångfald och lika möjlighet. (GRI Standards, u.å.c).

Ämnesspecifika standarder innehåller ett antal indikatorer. Till exempel innehåller standarden 302: *Energi* fem indikatorer som är följande:

- 302–1 Energiförbrukning inom organisationen
- 302–2 Energiförbrukning utanför organisationen
- 302–3 Energiintensitet
- 302–4 Minskning av energiförbrukning
- 302–5 Minskning av energibehov för produkter och tjänster. (GRI Standards, 2016b).

Varje indikator innehåller instruktioner som tydligt beskriver vad som ska redovisas och hur. Till exempel ska företag enligt indikatorn 205–3 *Bekräftade incidenter av korruption och vidtagna åtgärder* som finns inom standarden 205 *Antikorruption* redovisa följande information:

- Totalt antal och typ av bekräftade fall av korruption
- Totalt antal bekräftade fall där anställda avskedats eller disciplinerats pga korruption
- Totalt antal bekräftade fall där kontakt med affärspartners avslutats eller inte förnyats på grund av överträdelser relaterade till korruption.
- Offentliga rättsfall angående korruption som väckts mot organisationen eller dess anställda under rapporteringsperioden och resultatet av sådana fall. (GRI Standards, 2016c).

Ett företag kan fritt välja vilka ämnesspecifika standarder och även vilka indikatorer de anser är relevanta att redovisa, men för att hållbarhetsredovisningen ska upprättas i enlighet med GRI standarderna finns det vissa krav som bör uppfyllas (GRI Standards, 2016a).

För att upprätta en hållbarhetsredovisning enligt GRI standarderna finns det två nivåer att välja mellan; *core* och *comprehensive*. Det finns vissa instruktioner i indikatorerna i GRI standarderna om vad som är obligatoriska att inkludera i redovisningen och dessa anges enligt angivna krav. Det finns även rekommendationer om vad som anses vara bra att redovisa men som inte är obligatoriska för företag att ha med i redovisningen. Om vissa specifika rapporteringskrav i standarderna uppfylls uppnår företaget en core nivå, vilket är

det minsta kravet för ett företag för att kunna hävda att det redovisar enligt GRI standarderna. En comprehensive nivå innebär däremot att företaget redovisar mer omfattande om hållbarhet utöver core nivån. En skillnad mellan core och comprehensive nivåerna är att på core nivån behöver företag bara uppfylla alla rapporteringskrav för minst en indikator i en ämnesspecifik standard, som varje för företaget väsentligt ämne omfattar. På comprehensive nivån däremot krävs det att företag uppfyller alla rapporteringskrav för alla indikatorer som finns i en ämnesspecifik standard, som varje för företaget väsentligt ämne omfattar. Med andra ord kan företag som redovisar enligt core-nivån alltså välja mellan de olika indikatorerna som finns i en ämnesspecifik standard att redovisa, som ett för företaget väsentligt ämne omfattar. Företag som redovisar enligt comprehensive nivån väljer däremot att redovisa alla indikatorer i en standard, som ett för dem väsentligt ämne omfattas av i sin redovisning. (GRI Standards, 2016a).

I samband med upprättandet av hållbarhetsredovisning enligt GRI standarderna är det obligatoriskt att inkludera ett GRI innehållsindex, på engelska *GRI Context Index*. Syftet med detta index är att det fungerar som ett navigeringsverktyg för att underlätta för användare av hållbarhetsredovisningar att hitta hur många samt vilka GRI standarder som har redovisats i hållbarhetsredovisningen. Om ett företag påstår att de har upprättat en hållbarhetsredovisning enligt GRI standarderna är GRI innehållsindex obligatoriskt, vilket innebär att hållbarhetsredovisningen ska innehålla index eller ha en länk som hänvisar till indexet. I indexet ska även anges alla standarder som tas med i hållbarhetsredovisningen och var i hållbarhetsredovisningen standarderna hittas. Indexet tjänar alltså som en sorts innehållsförteckning för GRI standarderna i en hållbarhetsredovisning. (GRI Standards, 2016d).

Jämförbarhet är som sagt en av huvudprinciperna inom GRI, som definieras inom standarden G101 Foundation. Enligt GRI innebär jämförbarhet att "organisationen konsekvent ska välja, sammanställa och rapportera information". Vidare "ska den informationen som rapporteras presenteras på ett sätt som möjliggör för intressenter att analysera förändringar i organisationens resultat över tid och därmed i förhållande till andra organisationer". Jämförbarhet är således en viktig princip för att öka användbarheten av hållbarhetsredovisningar. Det är viktigt för intressenter att med hjälp av information som presenteras i hållbarhetsredovisning kunna bedöma ett företags utveckling gällande ekonomiska, miljömässiga och sociala frågor samt jämföra dem mot

andra företag. Dock förutsätter detta att informationen som presenteras är tydlig och fullständig. Vidare är det enligt GRI viktigt att "få konsistens i metoderna som används för att beräkna data, layouten i rapporten samt förklaringar av metoder och antaganden som används". Slutligen beskriver GRI att organisationen förväntas omfatta både absoluta tal (tex. ton avfall) och relativa tal (tex. avfall per produktionsenhet) för att möjliggöra analytiska jämförelser. (GRI Standards, 2016a).

2.3 Legitimitetsteori

Legitimitetsteori är en teori som beskriver hur ett företags verksamhet står gentemot samhällets värderingar. Med andra ord har ett företag legitimitet om dess värderingar är förenliga med samhällets värderingar. (Deegan, 2002). Schuman (1995) definierar legitimitet som:

" Legitimacy is a generalized perception or assumption that the actions of an entity are desirable, proper, or appropriate within some socially constructed system of norms, values, beliefs, and definitions."

Teorin säger alltså att organisationers beteende uppfattas utifrån samhällets värderingar och normer. Företags legitimitet avgörs således med hjälp av samarbetet mellan samhällena och organisationerna. (Suchman, 1995).

Enligt Deegan (2002) bygger legitimitetsteorin på "ett socialt kontrakt" mellan företag och samhälle, där företagens agerande accepteras av samhället. Företagens överlevnad kan hotas om samhället anser att företagen inte agerar enligt samhällets förväntningar, det vill säga det sociala kontraktet mellan dem bryts. Detta påverkar företaget negativt eftersom brist på legitimitet kan äventyra företagets möjligheter att fortsätta med sin verksamhet. Det är alltså viktigt för företag att ständigt sträva efter legitimitet för att inte hota sin överlevnad och existens (O'Donovan, 2002).

Med hjälp av hållbarhetsredovisningar kan företag visa hur legitimt deras verksamhet agerar. Vilka företag som uppfattas vara legitima kan variera beroende på vad som händer i omgivningen och inom vilken bransch de verkar i. Genom att presentera hållbarhetsredovisningar offentligt varje år, skapar ledningen en uppfattning om företaget för att sedan försöka påverka samhället att acceptera sin verksamhet. (Deegan, 2002).

Hållbarhetsredovisningen är nämligen ett sätt för företag att visa hur de arbetar med hållbar utveckling och på så sätt upprätta sin legitimitet. (Arvidsson, o.a., 2018). O'Donovan (2002) betonar att det finns olika strategier som företag kan använda när de utformar sina redovisningar beroende på om man vill öka, behålla eller reparera sin legitimitet. Samhällets krav och förändringar ändras med tiden, vilket innebär att företagen ständigt måste vara uppmärksamma för att behålla sin legitimitet. Det betyder således att företag måste vara beredda på att ändra sina handlingar för att bibehålla sin legitimitet.

Det finns företag som enligt lag inte är skyldiga att upprätta hållbarhetsredovisning men som ändå väljer att göra det. Av denna anledning kan information om hållbarhet genom en frivillig hållbarhetsredovisning tydliggöras och bli tillförlitlig för intressenter, vilket i sin tur innebär att legitimitet nås. Med andra ord legitimerar företaget sig genom att upprätta en hållbarhetsredovisning, där hållbarhetsinformationens tillförlitlighet framhålls. (Martinez-Ferreo & Garcia-Sanchez, 2017). Detta är en förklaring till varför en del företag frivilligt redovisar, de strävar nämligen efter att nå legitimitet (Arvidsson, o.a., 2018). Legitimitetsteorin kan således ge förklaringar till varför företag redovisar på ett visst sätt jämfört med andra, varför de upprättar hållbarhetsredovisning frivilligt, varför de väljer vissa redovisningsstandarder och hur denna redovisningspraxis tas emot av omgivningen (Frostenson, 2015).

2.4 Institutionell teori

Institutionella teorin är en teori som handlar om företags anpassning till omvärldens värderingar och normer för att på så vis uppnå legitimitet (Arvidsson, o.a., 2018). Enligt DiMaggio & Powell (1983) kan denna teori beskrivas med hjälp av isomorfism som innebär en process där olika organisationer allt mer efterliknar varandra. Det finns tre olika typer av isomorfism; tvingande, härmande och normativ isomorfism, vilka kan ge förklaringar till varför företag efterliknar varandra och blir homogena.

Tvingande isomorfism innebär att ett företag ändrar sitt förfarande på grund av formella och informella påtryckningar från andra organisationer som de är beroende av samt på grund av krav från samhället. De formella påtryckningarna kommer från statliga myndigheter medan informella påtryckningarna kommer huvudsakligen från företagets intressenter. Företagen har således ingen egen makt att inte följa institutionen utan det är

något de är tvingade till. Det handlar om att företagets intressenter har förväntningar på att företagen arbetar enligt samhällets krav för att bibehålla sin legitimitet. (DiMaggio & Powell, 1983). Företag får således ofta enhetligt uppbyggda hållbarhetsredovisningar tack vare lagar och förordningar som finns i samhället (Avram, o.a., 2018).

Härmande isomorfism förklarar företagens sätt att agera när det råder osäkerhet i omgivningen, exempelvis vilken information företag ska rapportera om i sina hållbarhetsredovisningar. För att lösa situationen beaktar företag hur andra företag har gjort och genom att efterlikna dem bevarar de sin legitimitet. (DiMaggio & Powell, 1983). Vanligtvis efterliknar företag andra företag inom samma områden för att bibehålla eller öka sin legitimitet (Avram, o.a., 2018).

Normativ isomorfism kan beskrivas som de villkor och metoder ett företag arbetar utifrån, vilka grundar sig på professionalisering. Även om professionella personer kan vara väldigt olika, är deras villkor i arbete ändå ofta liknande. (DiMaggio & Powell, 1983). Vidare finns det enligt DiMaggio & Powell (1983) två olika typer av professionalisering som är grundläggande för isomorfism. Den första är den formella utbildning som personer inom en profession har, den andra är de professionella nätverk där dessa personer ingår. Att personerna har liknande utbildning, liknande bakgrund och umgås i samma omgivning ger alltså en större homogenitet mellan företag.

Isomorfism kan enligt DiMaggio & Powell (1983) således definieras som en process som får företag att gå mot homogenitet och likna varandra enligt liknande villkor. Dessutom innebär det att företag kan kritiseras om de inte överensstämmer med hur övriga företag gör gällande exempelvis rapportering. Vidare påstår författarna att motiveringen bakom rapporteringen är att vinna eller bibehålla legitimitet eftersom externa påtryckningar tvingar företagen att skapa en modell genom exempelvis hållbarhetsredovisningar för att göra intressenterna nöjda. Företag med liknande institutionella påtryckningar vinner legitimitet genom att anta likartade tillvägagångssätt. Isomorfism i en institutionell teori kan vara en förklaring till varför företag antar hållbarhetsredovisning som en organisatorisk norm. (DiMaggio & Powell, 1983).

2.5 Sammanfattning av teorier

Institutionella teorin beskriver homogeniteten bland företag som söker efter legitimitet. Då omgivningen har förväntningar på ett visst handlingsätt av företag, tvingas dessa företag agera på ett visst sätt. Denna ökade homogenitet kallas för isomorfism och delas upp i tre olika typer. Tvingande isomorfism innebär påtryckningar från omgivningen som tvingar företag att agera på ett visst sätt. Vidare grundar härmande isomorfism sig på osäkerhet, som innebär att företag söker efter legitima lösningar genom att efterlikna andra företag. Normativ isomorfism handlar å sin sida om olika professioners sätt att handla, exempelvis kan personer med liknande utbildning agera med ett liknande handlande. (DiMaggio & Powell, 1983). Legitimitetsteorin beskriver däremot att företag har förväntningar från samhället som måste uppfyllas för att bibehålla det sociala kontraktet. För att kunna överleva på lång sikt är företag beroende av att uppfattas som legitima. (Deegan, 2002). Hållbarhetsredovisningen är ett sätt för företag att informera sina intressenter gällande hållbarhetsarbete för att bibehålla sin legitimitet (Arvidsson, o.a., 2018). Institutionella teorin menar således att institutioner styr företagens ageranden medan legitimitetsteorin beskriver hur legitima företag vill anses vara.

3 Metod

I detta kapitel presenteras arbetets tillvägagångssätt i form av forskningsdesign och forskningsansats, forskningsstrategi, urval och bortfall samt insamling av data. Vidare presenteras innehållsanalys samt kodning som ligger grund för arbetet. Slutligen granskas arbetets metod utifrån realibilitet, validitet och trovärdighet.

3.1 Forskningsdesign och forskningsansats

Som forskningsdesign tillämpade detta arbete komparativ forskningsdesign, som enligt Bryman och Bell (2017) innebär att företagen jämförs med varandra i syfte att beskriva en redan befintlig teori eller i syfte att få en förståelse för likheter och olikheter mellan dem. Då detta arbetes frågeställningar utgick från att undersöka hur väl jämförbara sex finska börsbolags hållbarhetsredovisningar är, innebar det att en komparativ design var lämplig. Genom denna forskningsdesign blev det enklare att jämföra indikatorerna i hållbarhetsredovisningarna utifrån arbetets empiri och därmed besvara arbetets frågeställningar.

I enlighet med detta utgick arbetet från en deduktiv ansats eftersom det existerar teorier som talar för varför företag upprättar hållbarhetsredovisning samt eftersom tolkningen och analysen av datainsamlingar svarade på hur väl de stämde överens med teorierna och verkligheten (Bryman & Bell, 2017).

3.2 Forskningsstrategi

Det som styr valet av forskningsstrategi är arbetets genomförande samt tillvägagångssätt (Bryman & Bell, 2017). Vid val av forskningsstrategi finns det två olika tillvägagångssätt; kvantitativa metoder och kvalitativa metoder. Kvantitativa metoder baserar sig på att mäta och analysera något med hjälp av siffror. Kvalitativa metoder tillämpar sig däremot av ord för att analysera diverse frågor. Vidare grundar sig kvantitativa metoder på kvantiteten av information som samlats in, medan kvalitativa metoder inriktar sig på kvaliteten av informationen som samlats in. (Denscombe, 2018). I detta arbete användes kvalitativ metod till största del, dock med inslag av kvantitativ metod, eftersom det

ansågs vara ett bra tillvägagångssätt för att uppnå arbetets syfte samt besvara arbetets frågeställningar på ett trovärdigt sätt. Den kvantitativa metoden användes för att undersöka jämförbarheten mellan bolag utifrån en beräkning av ett antal likadana indikatorer inom GRI standarder som användes i bolagens hållbarhetsredovisningar. För att undersöka hur jämförbart innehållet är i de rapporterade indikatorerna mellan bolagen genomfördes en kvalitativ analys av de indikatorers innehåll, som redovisades av majoriteten av bolag. Den gjordes för att se hur jämförbart innehållet mellan de indikatorer som ansågs vara jämförbara enligt den kvantitativa analysen. Den kvalitativa analysen baserade sig således på den kvantitativa analysen, vilket innebar att forskningsmetoden som användes i detta arbete var en kombination av kvantitativ och kvalitativ metod. Denna kombination av kvantitativ och kvalitativ metod har också använts i ett par tidigare studier av området, vilka har presenterats tidigare i detta arbete, vilket gjorde det självklart att sådana metoder även användes i detta arbete (Boiral & Henri, 2017; Cardoni, Kiseleva & Terzani, 2019).

3.3 Urval och bortfall

I detta arbete bestod urvalet av finska börsbolag inom livsmedelssektorn, vilka upprätthåller hållbarhetsredovisningar med hjälp av GRI standarderna. Med begreppet livsmedelssektor avses alla de branscher och delbranscher som idkar odling av frukt och grönsaker, uppfödning av djur, jakt och fiske, slakterier och industriell produktion av livsmedel och foder samt tillagning, servering och försäljning av livsmedel. Det som är gemensamt för dessa delsektorer är att de hanterar livsmedel på något sätt. (Tillväxtverket, 2021). Vidare för att underlätta genomförande av arbetet upprättades ett antal kriterier. Det beslutades att endast företag som är noterade på huvudmarknaden för Nasdaq Helsinki är med i arbetet. Då arbetet fokuserade enbart på börsbolag inom livsmedelssektorn, blev alla börsbolag som hållbarhetsredovisar antingen enligt GRI eller enligt rekommendationer i GRI aktuella. Totalt blev det sex stycken börsbolag som analyserades, dessa var Anora Group Oyj, Appetit Oyj, Atria Oyj, HKScan Oyj, Kesko Oyj och Raisio Oyj. Dessa bolag valdes ut med hjälp av Nasdaq "aktielista", där bolagen sorterades efter marknad och sektor (Nasdaq, u.å.). Sektorn som valdes var "consumer staples", vilket innebär produkter som används dagligen av konsumenter, såsom mat, dryck, hushållsartiklar och hygienprodukter samt alkohol (Chen & Scott, 2021). Det betyder att

livsmedelssektorn är en del av denna sektor. Efter detta gjordes en genomsökning av varje bolag för att kontrollera om de hör till livsmedelssektorn samt om de upprättar hållbarhetsredovisning i tillämpning av GRI-standarder. Bortfall från "aktielista" blev Olvi Oyj och Suominen Oyj. Orsaken till detta är att Olvi Oyj inte använder GRI standarder i sin hållbarhetsredovisning och Suominen Oyj inte hör till livsmedelssektorn.

3.4 Insamling av data

Det finns två olika typer av data att samla in; primärdata och sekundärdata. Primärdata består av data som forskaren själv samlar in. Sekundärdata är däremot data som redan finns, det vill säga data som har samlats in av någon annan person. (Bryman & Bell, 2017). Data i detta arbete hämtades och samlades in från olika bolags hållbarhetsredovisningar, vilket betyder att empirin bygger på sekundärdata. För att försäkra mig om att rätt data samlas in gjordes först sökningar på bolagens hemsidor för att se om bolagen har publicerat hållbarhetsredovisningar för år 2021. Därefter granskade jag att bolagen använder GRI standarder i sin hållbarhetsredovisning. Då all data hade samlats in fördes de till Microsoft Excel där de bearbetades.

3.5 Innehållsanalys

Det finns olika förfaranden när man ska analysera en text (Denscombe, 2018). I detta arbete användes både en kvantitativ och kvalitativ innehållsanalys, då arbetets frågeställningar utgick från att undersöka jämförbarheten i hållbarhetsredovisning mellan sex finska börsbolag utifrån indikatorer i GRI standarder. En kvantitativ innehållsanalys betyder att en analys av texter eller dokument genomförs för att på ett systematiskt sätt kvantifiera deras innehåll utifrån kategorier som utformats i förväg. En oklar forskningsfråga kan medföra att delar av analysen görs på fel sätt, vilket i sin tur leder till att felaktiga slutsatser dras. (Bryman & Bell, 2017). För att denna undersökningsförfarande skulle uppnå arbetets syfte formulerades tre frågeställningar där tre kodningsschema utarbetades enligt första frågeställningen. På detta vis kunde korrekta delar av hållbarhetsredovisningarna analyseras. En fördel med en kvantitativ innehållsanalys är exempelvis att förfarandet är tydligt i och med att det är lätt för

forskaren att förklara på vilka grunder val utförs samt hur kodningsschemat utarbetas (Bryman & Bell, 2017).

För att analysera den kvalitativa delen i arbetet genomfördes en kvalitativ innehållsanalys. Detta är ett av de mest existerande förfarandena vad gäller en kvalitativ analys av textdokument (Bryman & Bell, 2017). Arbetet analyserade vilka likheter och olikheter som finns i innehållet i ekonomiska, miljömässiga och sociala indikatorer för att bedöma om hållbarhetsredovisningarna var jämförbara med utgångspunkten i indikatorernas innehåll. Endast de indikatorer som redovisades av majoriteten av bolag ingick i den kvalitativa analysen.

3.6 Kodning

Det finns två huvudsakliga delar av kodning; kodningsschema och kodningsmanual. Ett kodningsschema betyder att all information som tillhör ett visst fall eller en viss frågeställning ska inkluderas. Kodningsmanual är ett verktyg som tillämpas för att hjälpa dem som ska utföra kodningen. Kodningsmanualen ska vara konsekvent och innehålla samtliga kategorier för varje dimension som kommer att kodas. Sedan uppställs de kategorier som kommer att tillämpas för att gruppera texten, därefter införs en förteckning över alla dimensioner som är aktuella i arbetets kodning. (Bryman & Bell, 2017).

Poängsystemet i detta arbete inspirerades av en forskning gjord av Avram m.fl. (2018), där en tregradig poängskala användes beroende på hur många samma indikatorer som redovisades av bolagen i deras GRI-hållbarhetsredovisningar. Endast de indikatorer som redovisades av minst ett bolag ingick i den kvantitativa analysen eftersom de annars var betydelselösa. Varje bolags GRI index studerades för att hitta vilka indikatorer som redovisades av minst ett av bolagen. Vidare utformades kodningsschema enskilt inom varje kategori för att kunna bedöma jämförbarheten utifrån ämnesspecifika aspekter. Det innebar att tre olika kodningsscheman utformades i detta arbete. Den kvantitativa analysen besvarade den första frågeställningen. De indikatorer som redovisades av majoriteten av bolag analyserades fortsättningsvis i den kvalitativa analysen för att se om de även var jämförbara innehållsmässigt. Poängssystemet nedan kom således att ligga till grund för den kvalitativa analysen.

Poängsystemet i innehållsanalysen skedde enligt följande: Om alla eller fem bolag redovisade samma indikatorer gavs tre poäng. Om tre till fyra bolag redovisade samma indikatorer gavs två poäng. Om ett till två bolag redovisade samma indikatorer gavs ett poäng. Denna tregradiga poängskala användes för att bedöma hur väl jämförbara bolagens hållbarhetsredovisningar var. Motsvarande poängskala har även använts i tidigare forskning för att bedöma jämförbarhet (Avram, o.a., 2018). Samma poängsystem användes för varje kategori. Som följande beräknades ett medelvärde genom att summera poäng för alla indikatorer för att sedan dividera med summan av alla indikatorer som redovisades av minst ett av bolagen. Medelvärdet beskrev hur väl jämförbara bolagens hållbarhetsredovisningar var per kategori utifrån indikatorerna. Tre poäng innebar bra jämförbarhet, två poäng medelmåttig jämförbarhet medan ett poäng innebar dålig jämförbarhet.

Tabell 2 Kodningsmanual

Kodningsmanual		
Etapp	Instruktioner	Poäng
1	Sätta ett kryss i kodningsschemat om indikatorn är inkluderad i bolagets hållbarhetsredovisning	
2	Summera antal kryss för varje indikator, nämligen hur många bolag som redovisar den indikator	
3	Poängsätta varje indikator på följande sätt:	
	Samma indikator redovisas av 5–6 bolag	3
	Samma indikator redovisas av 3–4 bolag	2
	Samma indikator redovisas av 1–2 bolag	1
4	När samtliga indikatorer getts poäng räknas ett medelvärde ut genom att summera poäng för alla indikatorer för att sedan dividera med summan av alla indikatorer som redovisats av minst ett bolag.	Tre poäng = bra jämförbarhet Två poäng = medelmåttig jämförbarhet Ett poäng = dålig jämförbarhet

3.7 Reliabilitet, validitet och trovärdighet

Reliabilitet och validitet är två begrepp som används främst inom kvantitativ forskning för att beskriva kvalitet. Med reliabilitet menas att undersökningen skulle kunna upprepas av andra och ge samma resultat. Det gäller frågor som handlar bland annat om mätningarnas och måttens pålitlighet och följdriktighet. (Bryman & Bell, 2017). Detta arbete bedöms ha hög reliabilitet då det tydliggör hur genomförandet har gått till så andra forskare skulle kunna göra om samma arbete för att få så samma svar som möjligt. Vidare använde detta arbete sig av kodningsmanual och poängsystem för att minimera risken för fel vid utförandet av kodningsscheman, olika analyser och bedömningar, vilket förstärker reliabiliteten. Validitet avser om det som undersöks är relevant i sitt sammanhang (Bryman & Bell, 2017). Då detta arbete syftar till att undersöka jämförbarhet i hållbarhetsredovisningen var det relevant att tillämpa indikatorer eftersom de är lämpliga för att bedöma jämförbarhet. Det finns många olika sätt att undersöka arbetets validitet, av vilka ett är extern validitet. Med extern validitet menas huruvida arbetets resultat kan generaliseras eller inte. (Bryman & Bell, 2017). Detta arbetes externa validitet bedöms vara låg eftersom det inte använde sig av ett slumpmässigt urval av företag. Resultatet kan således inte generaliseras till övriga företag.

Trovärdighet är ett kvalitetsmått som används främst inom kvalitativ forskning. Inom trovärdighet finns fyra delkriterier; tillförlitlighet, överförbarhet, pålitlighet och konfirmering. Med tillförlitlighet menas att forskningen har genomförts i enlighet med de regler som existerar och att resultaten redovisas vidare till respondenten. På detta vis kan man säkra att man förstått verkligheten på korrekt sätt. (Bryman & Bell, 2017). I detta arbete anses tillförlitligheten vara otillräcklig då inga intervjuer utfördes. I och med detta kan man inte säkerställa att tolkningarna av svaren är rätta, då ingen respondent kan bekräfta svaren. Vidare handlar överförbarhet om i vilken utsträckning arbetets resultat går att generalisera via det urval som undersöks i arbetet (Bryman & Bell, 2017). Detta arbetes resultat anses vara svårt att överföra på ett annat sammanhang då urvalet bestod av endast sex företag. Pålitlighet betyder å sin sida att forskningen granskas av en extern aktör för att avgöra kvaliteten på de valda och använda tillvägagångssätten (Bryman & Bell, 2017). För att säkerställa att detta arbete är pålitligt gjordes en tydlig redogörelse för det valda tillvägagångssättet för hela forskningsprocessen. Dessutom utformades kodningsmanual och kodningsschema som gör det lätt för läsaren att följa arbetets

tillvägagångssätt och på sätt och vis bedöma arbetets trovärdighet. Slutligen innebär konfirmering bland annat att forskaren säkerställer att hans eller hennes egna värderingar inte har inverkat på forskningens resultat (Bryman & Bell, 2017). Det är omöjligt att utesluta forskarens värderingar från analysprocessen av empirin. För att motverka detta kan forskaren tala om tidigare erfarenheter och bakgrund till ämnet som analyseras, vilket gör att den som granskar studien kan fastställa om forskarens värderingar kan ha påverkat resultat och på så vis bedöma objektiviteten. (Denscombe, 2018). I detta arbete hade jag ingen erfarenhet av att upprätta en hållbarhetsredovisning. Vidare hade jag ingen erfarenhet av att arbeta inom den sektor som arbetet baserar sig på. Detta bör minska risken för att mina personliga åsikter och värderingar ska ha påverkat arbetets resultat.

4 Empiri

I detta kapitel presenteras och sammanställs resultatet som kommit fram ur arbetets empiri. Inledningsvis presenteras en kort introduktion av alla företag vars hållbarhetsredovisningar har analyserats. Efter detta presenteras resultatet av de empiriska data utifrån den kvantitativa och kvalitativa innehållsanalysen.

4.1 Företagspresentation

Anora Group Oyj

Anora Group Oyj är ett ledande nordiskt dryckes- och vinföretag inom destilleri som bildades år 2021 genom en sammanslagning av Altia och Acrus. Förutom att vara ett ledande varumärkeshus för vin och sprit i Norden är Anora även en global industriföregångare inom hållbarhet med sina flera ikoniska varumärken exporterade till över 30 marknader globalt. (Anora, 2022). Under år 2021 hade företaget en omsättning på 478 miljoner euro samt ca 1100 anställda i norra Europa, Frankrike och Tyskland. Företaget hållbarhetsredovisar enligt GRI på nivån core. (Anora, 2021).

Apetit Oyj

Apetit Oyj är ett finskt företag som ursprungligen grundades 1950 i Säkylä som Västra Finlands sockerfabrik. Idag är Apetit specialiserat på växtbaserade livsmedelslösningar med stark integration i inhemsk primärproduktion. Deras verksamhet bygger på en unik värdekedja som innebär att de skapar välbefinnande genom att erbjuda grönsaker i hälsosamma, smakrika ätbara lösningar som underlättar vardagen. (Apetit, u.å.). Under år 2021 hade bolaget 376 anställda och omsättningen var 283,9 miljoner euro. Företaget hållbarhetsredovisar enligt GRI på nivån core. (Apetit, 2021).

Atria Oyj

Atria är ett av norra Europas ledande företag inom kött- och livsmedelsindustrin. Sedan grundandet år 1903 har företaget uppskattats av sina kunder, personal och ägare då de har framställt mat åt människor i över hundra år. Detta vill de fortsätta göra i framtiden, med respekt för jorden, människorna och maten. Företagets omsättning år 2021 var ca 1,54 miljard euro och de sysselsatte ca 3711 experter inom kött- och livsmedelsindustrin i

Finland, Sverige, Danmark samt Estland. (Atria, 2021a). Företagets hållbarhetsredovisning är upprättad i enlighet med rekommendationer från GRI. (Atria, 2021b).

HKScan Oyj

HKScan Oyj grundades år 1913 som Egentliga Finlands kooperativa slakteri. Sen dess har företaget vuxit och utvecklats till en nordisk livsmedelskoncern med flertal dotterbolag. (HKScan, u.å.a). Affärsverksamheten omfattar försäljning, marknadsföring och produktion av köttprodukter av gris, nöt och fågel. Företaget drivs av ett starkt hållbarhetsfokus i hela värdekedjan från gårdar till konsumenter och har som mål en koldioxidneutral livsmedelkedja i slutet av 2040, som en del av deras Zero-Carbon-projekt. (HKScan, u.å.b). Med ca 7000 anställda var företagets omsättning år 2021 mer än 1,8 miljard euro. Företaget redovisar sitt arbete med hållbarhet i enlighet med GRI på core-nivån. (HKScan, 2021).

Kesko Oyj

Kesko Oyj är verksamma inom detaljhandelsbranschen, främst inriktade mot livsmedelsbutiker, bygg- och teknikbutiker samt bilförsäljning. Keskos kedjeverksamhet inkluderar ca 1800 butiker i Finland, Sverige, Norge, Estland, Lettland, Litauen och Polen. Näthandel och digitala tjänster är även en del av deras verksamhet, vilka kombineras med deras omfattande nätverk av butiker för att kunna skapa kundupplevelse i alla kanaler. K-gruppen, som bildades av Kesko och K-kauppiat är både Finlands största och norra Europas största operatör inom handelssektorn. (Kesko, 2022). År 2021 var företagets omsättningen 11,3 miljarder euro samt sysselsatte i genomsnitt 14 232 personer (Kesko, 2021a). Företaget hållbarhetsredovisar enligt GRI på core nivån (Kesko, 2021b).

Raisio Oyj

Raisio Oyj är ett internationellt finskt livsmedelsföretag som grundades år 1939 med fokus på hälsosam och ansvarsfullt producerad mat och ingredienser till mat. Bolagets produktionsanläggningar finns i Finland och huvudkontoret finns i Reso. Produkterna vidareförsäljs under olika varumärken, däribland välkända varumärken Elovena och Nalle, till mer än 40 länder. (Raisio, u.å.). Under år 2021 var Raisios omsättning ca 246 miljoner euro och bolaget sysselsatte ca 400 personer. Företagets hållbarhetsredovisning upprättas i enlighet med GRI på nivån core. (Raisio, 2021).

Tabell 3 Sammanfattning av företagen

Företag	Omsättning milj. euro	Antal anställda	GRI-nivå	Lagstadgat rapporteringskrav
Anora Group Oyj	478	1055	Core	Ja
Apetit Oyj	283,9	376	Core	Ej
Atria Oyj	1540	3700	Rekom.	Ja
HKScan Oyj	1815	7000	Core	Ja
Kesko Oyj	11300	14232	Core	Ja
Raisio Oyj	246	400	Core	Ej

4.2 Kvantitativ analys

I den kvantitativa analysen mellan bolagens hållbarhetsredovisningar ingick 75 av totalt 90 indikatorer, varav 14 tillhörde ekonomiska indikatorer, 28 tillhörde miljömässiga indikatorer samt 33 tillhörde sociala indikatorer. Orsaken till att 75 indikatorer ingick i analysen mellan bolagen var att minst ett av bolagen använde dem i sina hållbarhetsredovisningar. Tabellen visar antal indikatorer som användes av bolagen under år 2021. Kesko använde flest indikatorer, det vill säga 71% av alla indikatorer. Raisio å sin sida använde 22% av alla indikatorer och var det bolag som använde minsta antal indikatorer i sin hållbarhetsredovisning. Antal indikatorer som de övriga bolagen redovisade i sina hållbarhetsredovisningar var i genomsnitt under medelvärdet, det vill säga under 50%.

Tabell 4 Antal indikatorer som redovisades av företagen

Företag	Ekonomiska indikatorer	Miljömässiga indikatorer	Sociala indikatorer	Totalt	Totalt i %
Anora	7 av 17	17 av 32	15 av 40	39 av 89	44%
Apetit	4 av 17	17 av 32	19 av 40	40 av 89	45%
Atria	8 av 17	18 av 32	18 av 40	44 av 89	49%
HKScan	7 av 17	14 av 32	11 av 40	32 av 89	36%
Kesko	14 av 17	17 av 32	32 av 40	63 av 89	71%
Raisio	3 av 17	13 av 32	4 av 40	20 av 89	22%
Totalt antal indikatorer	14 av 17	28 av 32	33 av 40	75 av 90	83%

För att kunna notera hur jämförbarheten mellan bolagens hållbarhetsredovisningar var utifrån de tre ämnesspecifika aspekterna skapades ett kodningsschema för varje kategori, för att enkelt undersöka alla indikatorer som bolagen redovisade. (Bilaga 1, 2, 3)

4.2.1 Jämförbarhet inom kategorin ekonomi

Inom kategorin ekonomi ingick 14 av totalt 17 ekonomiska indikatorer. Totalt förekom endast 3 samma indikatorer som redovisades av fem eller sex bolag, vilka gavs 3 poäng var. Vidare förekom 4 samma indikatorer som redovisades av tre till fyra bolag, vilka gavs 2 poäng. De resterande 7 indikatorerna redovisades av ett eller två bolag, vilka gavs 1 poäng vardera. Det genomsnittliga värdet för poängen i kodningsschemat inom kategorin ekonomi visade en siffra på 1,71 utifrån den tregradiga skalan. Resultatet innebär att jämförbarheten mellan bolagens hållbarhetsredovisningar utifrån kategorin ekonomi är medelmåttig. (Bilaga 1)

4.2.2 Jämförbarhet inom kategorin miljö

Inom kategorin miljö ingick 28 av totalt 32 miljömässiga indikatorer. Totalt förekom 10 samma indikatorer som redovisades av fem eller sex bolag, vilka gavs 3 poäng. Även 10 samma indikatorer redovisades av tre eller fyra bolag, vilka gavs 2 poäng. De resterande indikatorerna som redovisades av ett eller två bolag var 8, vilka alla gavs 1 poäng. Det genomsnittliga värdet för poängen inom kategorin miljö var 2, vilket innebär att jämförbarheten är medelmåttig. Jämfört med kategorin ekonomin är jämförbarheten

mellan bolagens hållbarhetsredovisningar inom kategorin miljön en aning bättre då den har högre poäng. (Bilaga 2)

4.2.3 Jämförbarhet inom kategorin sociala aspekter

Inom kategorin sociala aspekter ingick 33 av totala 41 sociala indikatorer i analysen. Totalt förekom 4 samma indikatorer som redovisades av fem eller alla bolag, vilka gavs 3 poäng var. Vidare redovisades 13 samma indikatorer av tre eller fyra bolag, vilka gavs 2 poäng vardera. De resterande 12 indikatorerna redovisades av ett eller två bolag, vilka vardera gavs 1 poäng. Det genomsnittliga värdet för poängen inom kategorin sociala aspekter var 1,37, vilket innebär att jämförbarheten mellan bolagens hållbarhetsredovisningar även här är medelmåttig. Jämfört med de övriga kategorierna är jämförbarheten mellan bolagens hållbarhetsredovisningar inom kategorin sociala aspekter en aning bättre än kategorin ekonomi men sämre än kategorin miljön. (Bilaga 3)

4.3 Kvalitativ analys

För att undersöka hur jämförbart innehållet är i de rapporterade indikatorerna mellan bolagen genomfördes en kvalitativ analys av de indikatorer som redovisades av majoriteten av bolagen. Det betydde således de indikatorer som hade tre poäng i de tre kodningsscheman. Det innebar att totalt 16 indikatorer ingick i den kvalitativa delen, varav 3 tillhörde ekonomiska indikatorer, 8 tillhörde miljömässiga indikatorer samt 5 tillhörde sociala indikatorer.

4.3.1 Ekonomiska indikatorer

GRI 201-1 Direkt ekonomiskt värde som skapats och fördelats (GRI Standards, 2016e).

Samtliga bolag redovisade direkt ekonomiskt värde som skapats, dvs. intäkter i miljoner euro. Till intäkter räknas bl.a nettoomsättning, intäkter från finansiella investeringar och försäljning av tillgångar. Vidare redovisade majoriteten av bolagen ekonomiskt värde som fördelats per olika intressentgrupper, såsom inköp från leverantörer, personalkostnader, dividender till ägare, skatter och socialavgifter till staterna samt samhällsinvesteringar, i miljoner euro antingen i textformat, tabell eller cirkeldiagram. Även om alla bolag angav

ekonomiskt värde i olika grupper i miljoner euro, redovisade en del bolag även vissa komponenter i beskrivande data i stället eller uteslöt dem helt. Till exempel redovisade Apetit att samarbete och stöd till forskningsinstitutioner och projekt, donationer till lokalsamhällen samt stöd till Apetit team har gjorts utan att ange hur stort värde det är fråga om. Vidare redovisade Atria att stöd har getts till offentlig och privat sektor samt föreningar utan att ange hur stora belopp det gäller. Å andra sidan tillade HKScan att betalningar till staterna inte har rapporterats per land i de finansiella rapporterna och att inga väsentliga samhällsinvesteringar har gjorts under 2021. Slutligen var det endast Kesko som redovisade bibehållet ekonomiskt värde, det vill säga direkt ekonomiskt värde skapat minus ekonomiskt värde fördelat. Övriga bolag redovisade ej detta utan man måste räkna ut det själv, trots att indikatorn anger att bolagen ska redovisa det. Organisationen kan enligt denna indikator även rapportera detta separat på lands-, region- eller marknadsnivå om det är nödvändigt. Det visade sig att det var endast Kesko som rapporterade om detta på marknadsnivå. Då bolagen redovisade värdena går det att jämföra bolag gällande direkt ekonomiskt värde skapat och ekonomiskt värde fördelat på vissa komponenter för dess globala verksamheter som helhet. Innehållet är således delvis jämförbart. (GRI Standards, 2016e).

GRI 205-2 Kommunikation och utbildning gällande anti-korruptionspolicyer och processer (GRI Standards, 2016c).

Trots att alla bolag använde denna indikator i sina hållbarhetsredovisningar rapporterade ingen om totalt antal och procentandel av personalkategori uppdelad på geografiskt område eller styrelseledamöter, till vilket organisationens antikorrupsionspolicyer och förfaranden har kommunicerats. Kesko redovisade dock att hela 85% av personalen har bekräftat sitt åtagande att följa Keskos uppförandekod, där principen om antikorrupktion och mutor beskrivs. Resten av bolagen beskrev däremot mer i berättande form att de exempelvis kräver av alla sina anställda att följa dessa etiska principer. Ingen rapporterade heller totalt antal och procentandel affärspartners som organisationens antikorrupktion och förfarande har kommunicerats till, utan endast att de kräver av sina affärspartners att följa deras principer. Inte heller rapporterade något bolag om både totalt antal och procentandel av anställda eller styrelseledamöter som har fått utbildning om antikorrupktion, både uppdelade på personalkategori och region. Kesko rapporterade dock att under 2021 har 2855 Kesko-anställda genomgått onlineutbildning för k code conduct

samt 1304 Kesko-anställda har genomgått en så kallad Kertaa K-utförande onlineutbildning, båda utbildningarna innehåller utbildning relaterad till kampen mot korruption och mutor. HK Scan rapporterade å sin sida om att 74 % av all personal och 96% av tjänstemännen har genomgått utbildningen som stärker personalens kunskaper om exempelvis principer mot korruption och mutor. Slutligen redovisade Raisio att 100% av personalen har genomgått onlineutbildning gällande Raisios allmänna verksamhetsprinciper, där frågor om korruption och mutor berörs. Sammanfattningsvis kan det konstateras att innehållet av denna indikator till största del är ojämförbart, då majoriteten av bolagen inte uppfyller denna indikators krav.

205-3 Bekräftade fall av korruption och vidtagna åtgärder (GRI Standards, 2016c).

Alla förutom Raisio använde denna indikator i sin hållbarhetsredovisning. Alla bolag redovisade att inga bekräftade fall av korruption har skett under år 2021. Då antal bekräftade fall hos samtliga bolag var 0, innebär det att det inte finns något att jämföra med.

4.3.2 Miljömässiga indikatorer

301-1 Material som används enligt vikt eller volym (GRI Standards, 2016f).

Denna indikator redovisades av alla bolag förutom Kesko. HKScan redovisade endast förpackningsmaterial, där det angav olika typer av förpackningsmaterial i ton. Bolaget redovisade även ursprung för förpackningsmaterial, både icke-förnybart och förnybart, i procent. Raisio redovisade däremot material som används för till produktion, där de angav vilka råvaror som används i bolagets produkter i procent. Bolaget redovisade även den totala vikten material, det vill säga råvaror, som användes under år 2021 i kilogram. Apetit redovisade å sin sida både produktionsmaterial och förpackningsmaterial som användes för att producera och paketera bolagets produkter under år 2021. Gällande förpackningsmaterial redovisade Apetit olika typer av material som används i ton samt andel förnybart förpackningsmaterial. Gällande produktionsmaterial redovisade Apetit den odlade arean, i hektar samt vilka råvaror som ingår i odlingen. Anora redovisade användning av material genom att redovisa vätskor i volym samt spannmål och produkternas råvaror i ton. Bolaget redovisade vidare förpackningsmaterial uppdelat i olika typer av förpackningsflaskor i ton. Bolaget tillade att det inte har uppdelat fördelningen

icke-förnybart och förnybart material i sin hållbarhetsredovisning. Slutligen redovisade Atria användning av material genom att presentera den totala vikten material i ton, uppdelat i procentandelen av köttråvara, övriga råvaror och förpackningsmaterial. Vidare redovisade Atria den totala vikten av förpackningsmaterial som används samt vilka råvaror som ingår i den. Bolaget redovisade även förpackningsmaterial i ton uppdelat på landsnivå. Då en del av bolagen redovisade antingen enbart material som används för att paketera deras produkter eller enbart material som används för att producera deras produkter innebär det att de inte uppfyller denna indikatorns krav. Inte heller redovisade en del bolag vilka icke-förnybara eller förnybara material som används, vilket denna indikator anger att bolagen bör redovisa. Ytterligare använde bolagen olika måttenheter, vilket gör det betydligt svårare att jämföra. På grund av flera skillnader och ofullständig data är jämförbarheten för innehållet i denna indikator bristfällig.

302-1 Energiförbrukning inom organisationen (GRI Standards, 2016b).

Kesko redovisade total bränsleförbrukning från logistik i terajoule ($=10^{12}$ joule) separat i Finland och utomlands samt den totala bränsleförbrukningen från bolagets logistik och fastigheternas egen värmeproduktion tillsammans i terajoule. Anora redovisade sin totala bränsleförbrukning från icke-förnybara källor, både i gigawattimmar och i terajoule. Raisio redovisade å sin sidan den totala bränsleförbrukningen från den egna energiproduktionen, både från icke-förnybara och förnybara källor i megawattimmar. Alla bolag förutom Atria och HKScan redovisade bland annat andelen elförbrukning, värmeförbrukning, kylförbrukning och ångförbrukning antingen i gigawattimmar, megawattimmar eller terajoule. Raisio var det enda bolaget som redovisade totalt såld energi i megawattimmar. Slutligen redovisade alla bolag den totala energiförbrukningen inom organisationen antingen i megawattimmar, gigawattimmar eller joule. HK Scan tillade andelen förnybara och icke-förnybara källor i procent gällande energiförbrukning, vilket inte uppfyller denna indikatorns krav att ange i joule eller wattimmar. Totalt sett är den totala energiförbrukningen mellan bolagen den enda möjligheten för denna indikator att jämföra alla bolag då alla angav antingen i joule eller wattimmar. Övriga förbrukningar går endast att jämföra mellan några bolag som använde samma energienheter. Innehållet i denna indikator är således väldigt blandat, dock till största delen olik och ojämförbart. (GRI Standards, 2016b)

302-3 Energiintensitet (GRI Standards, 2016b).

Alla bolag förutom Anora använde denna indikator. Kesko redovisade hur effektivt bolaget använder energi genom att mäta både el och fjärrvärme separat i kilowattimmar per bruttoarea i fastigheter som det förvaltar i Finland. HKScan redovisade däremot sin energiintensitet genom att mäta total energiförbrukning i megawattimmar per ton såld produkt. Raisio mätte å andra sidan egen energiförbrukning i megawattimmar per ton produkt. Appetit mätte även energiförbrukning i megawattimmar per producerat ton, uppdelat på olika produkter samt totala förbrukningen av dessa. Slutligen mätte Atria även sin energiförbrukning i megawattimmar per ton producerade produkter. Jämförbarheten försvåras främst av att bolagen enligt denna indikator själva får välja vilka måttenheter som används för att mäta energiintensitet. Dock mätte och redovisade tre av dessa bolag total energiförbrukning i megawattimmar per producerat ton, vilket innebär att det går att göra jämförelse för denna del. I övrigt är innehållet av denna indikator ojämförbart.

302-4 Minskning i energiförbrukningen genom energieffektivisering (GRI Standards, 2016b).

Kesko redovisade att de har ett avtal enligt vilket de åtar sig att genomföra energieffektiveringsåtgärder i en mängd som motsvarar 7,5% (ca 79 gigawattimmar) av 2015 års energiförbrukning. Avtalet omfattar alla K-gruppens detaljhandelskedjor i Finland. Hittills har deras energibesparingsåtgärder som gäller fram till år 2025 registrerats i energieffektiveringsavtalets rapporteringssystem med en besparingseffekt på ca 89 gigawattimmar, vilket innebär att de redan har nått det uppsatta målet för hela avtalsperioden 2017-2025. Under 2021 genomförde Kesko energieffektiveringsprojekt på ca 14,9 gigawattimmar och drifttekniska åtgärder på ca 4,3 gigawattimmar. Resten redovisade Kesko till största del i berättande form, exempelvis om sina energieffektiveringsåtgärder och besparingar. HKScan redovisade å sin sida att dess energiförbrukning minskade med nästan 500 000 kilowattimmar som en klimatåtgärd under år 2021, tack vare förnyad belysning i fabriken i Forssa. Resten beskrev de i berättande form. Raisio redovisade att minskning av energiförbrukningen inte har redovisats i deras hållbarhetsredovisning. Orsaken till detta är att energiförbrukningssiffrorna inte är jämförbara eftersom beräkningsmetoden har ändrats

och eftersom två nya fabriker har anslutit sig till koncernen år 2021. Appetit använde procent när de beskrev sin minskning av energiförbrukningen med jämförelseåret 2019, vilket inte uppfyller denna indikatorns krav att ange minskning i energiförbrukningen antingen i joule eller multiplier. Anora har även förbundit sig till det finska energieffektiviseringsavtalet för perioden 2017-2025, med målet att minska energiförbrukningen med 10% till 2025 jämfört med basåret 2014. Bolaget beskrev sina energieffektiviseringsåtgärder endast i lång berättande form, utan att ange mängden minskning av sin energianvändning. Slutligen har även Atria slutit sig till avtalet för energieffektivitet för perioden 2017-2025. Bolaget redovisade dock inte hur stor mängd minskning av energiförbrukningen som uppnåtts, utan redovisade endast att de har flera effektiviseringsåtgärder och att de totalt överträffar det uppsatta målet. Sammanfattningsvis är innehållet i denna indikator till största del olik och oklart då majoriteten av bolagen beskrev sina energieffektiviseringsåtgärder i berättande form. Dessutom använde bolagen olika basår gällande beräkning av minskning av energiförbrukning. Jämförbarheten i innehållet i denna indikator är således bristfällig.

305-1 Direkta (Scope 1) utsläpp av växthusgaser (GRI Standards, 2016g).

Alla bolag använde denna indikator för att rapportera om direkta, så kallad Scope 1, utsläpp av växthusgaser i ton koldioxidekvivalenter. Kesko redovisade tydligt totala mängden direkta växthusgasutsläpp samt vilka gaser som ingår i beräkningen. Även Raisio redovisade totala mängden direkta växthusgasutsläpp i ton koldioxidekvivalenter samt vilka gaser som ingår. Appetit redovisade å andra sidan direkta utsläpp av växthusgaser både i ton koldioxidekvivalenter och procent. Bolaget angav dock inte vad för typer av gaser det är frågan om utan redovisade endast varifrån gaserna kommer. HKScan redovisade däremot totala mängden både direkta och indirekta utsläpp av växthusgaser i ton koldioxidekvivalenter, vilket innebär att det inte gick att ta reda på detta bolags direkta utsläpp av växthusgaser. Anora rapporterade å andra sidan både icke-förnybara och förnybara direkta växthusgasutsläpp i koldioxidekvivalenter. Totalt sett är innehållet i denna indikator till största delen likt då majoriteten av bolagen redovisade totala mängden direkta utsläpp av växthusgaser i ton koldioxidekvivalenter. Det innebär således att jämförbarheten är god.

305-2 Energi indirekta (Scope 2) utsläpp av växthusgaser (GRI Standards, 2016g).

Samtliga bolag använde denna indikator för att rapportera indirekta, så kallad Scope 2, utsläpp av växthusgaser i antingen metriska ton koldioxidekvivalenter med en platsbaserad metod eller i ton koldioxidekvivalent med marknadsbaserad metod. Med platsbaserad metod menas att växthusgasutsläppen är beräknade utifrån ett genomsnittligt värde för elnätets el i regionen/landet. Marknadsbaserad metod innebär däremot att växthusgasutsläppen är beräknade utifrån el från ett specifikt elavtal som aktivt köpts av verksamheten. (GRI Standards, 2016g). Det visade sig att endast Kesko tillämpade både platsbaserad metod och marknadsbaserad metod för att mäta indirekta växthusgasutsläpp. De övriga bolagen tillämpade marknadsbaserad metod. Alla förutom HKScan rapporterade indirekt växthusgasutsläpp i ton koldioxidekvivalent samt vilka typer av gaser som ingår i beräkningen. HK Scan redovisade, som tidigare nämnts, inte direkta och indirekta växthusgasutsläpp enskilt utan båda totalt i ton koldioxidekvivalent. Som helhet är innehållet i denna indikator för det mesta likt, då alla använde samma måttenhet. Det innebär att jämförbarhet är god.

305-4 Intensitet för växthusgasutsläpp (GRI Standards, 2016g).

Denna indikator ger organisationer möjligheter att välja flera olika alternativ att mäta intensitetskvot för växthusutsläpp, vilket kan påverka jämförbarheten negativt. Kesko rapporterade om intensitetskvot för direkta och indirekta växthusgasutsläpp per omsättning och per anställda. Raisio rapporterade å andra sidan direkta och indirekta växthusgasutsläpp per ton produkt. Aptetit redovisade växthusgasutsläpp per producerat ton och per omsättning med alla typer av växthusgasutsläpp, det vill säga scope 1, scope 2 och scope 3, som ingår i intensitetskvoten. Resultat för intensitetskvot för växthusgasutsläpp hos Anora hittades ej trots att denna indikator finns i GRI index. HKScan rapporterade växthusgasutsläpp per ton såld produkt enligt egen produktion med alla typer av växthusgasutsläpp som ingår i kvoten. Totalt sett är det omöjligt att använda denna indikator för att jämföra bolagen då alla bolag mätte och redovisade på olika sätt.

306-2 Hantering av betydande avfallsrelaterade miljöpåverkan (GRI Standards, 2016h).

Standarden 306 Energi har uppdaterats år 2020 med små ändringar av dess indikatorer. Enligt denna standard kan bolag välja att ännu använda standarden 306, som introducerades år 2016, i sina hållbarhetsredovisning som publicerats före eller senast den 31.12.2021. Bolagen i detta arbete har använt olika årsversioner av denna standard, vilket innebär att det inte går att göra jämförelser med denna indikator. Därför uteslutades denna indikator från denna analys.

4.3.3 Sociala indikatorer**403-1 Ledningssystem för hälsa och säkerhet (GRI Standards, 2018).**

Alla förutom Raisio använde denna indikator. Alla bolag beskrev i berättande form om att deras ledningssystem har implementerats antingen baserat på erkända standarder/riktlinjer för ledningssystem för hälsa och säkerhet eller på grund av lagkrav. Vidare beskrev en del bolag omfattningen av anställda, aktiviteter och arbetsplatser som omfattas av deras ledningssystem. Även redovisade en del bolag vem som ansvarar för ledningssystemet samt hur ledningssystemet har förbättrats. Innehållet i denna indikator består till största del av beskrivande data, vilket gör det svårt att jämföra bolagen gällande deras ledningssystem för arbetsmiljö och säkerhet.

403-2 Identifiering av faror, risker och händelseutredning (GRI Standards, 2018).

Raisio använde denna indikator som introducerades år 2016, vilket innebär att dess innehåll skiljer från indikatorn, som uppdaterades år 2018, som övriga bolag använde. Därför uteslöts Raisio från denna analys. Samtliga andra bolag beskrev processer som används för att identifiera faror och bedöma risker. En del redovisade att deras processer är baserade på juridiska krav och/eller erkända standarder och riktlinjer. Vidare beskrev en del bolag frekvensen och omfattningen av processer som genomförs på rutinmässig basis medan andra beskrev utlösande faktorer för processer som genomförs på icke-rutinmässig basis, såsom förändringar i utrustning, anställdas klagomål eller resultat av övervakning av arbetsmiljön och arbetarnas hälsa. Alla bolag beskrev således sin riskhantering på olika sätt, vilket gör det svårt att se skillnader mellan bolagen. Vidare är information som redovisas i

denna indikator till största del i kvalitativ form, vilket innebär att jämförbarheten försvåras avsevärt och gör den till och med omöjlig.

403- 5 Utbildning för arbetstagare om hälsa och säkerhet på arbetsplatsen (GRI Standards, 2018).

Kesko beskrev att de stöttar både arbetsledare och personalen med mångsidiga utbildnings- och kommunikationsmetoder. Bland annat har streamade evenemang ordnats för personalen i coronaämnena, där experter berättar och svarar på personalens frågor. Även har olika digitala utbildningar arrangerats för att stötta välmåendet hos personalen. HK Scan redovisade å andra sidan att de erbjuder mångsidiga utbildningsmöjligheter och nämner olika utbildningsprogram. Anora beskrev att de erbjuder olika etikrelaterade onlineutbildningar, däribland den framgångsrika pilotutbildningen om personligt beteende som enligt bolaget ska fortsätta, med målet att alla anställda ska ha gått den i slutet av 2022. Atria redovisade däremot kortfattat om att deras arbetarskydd presenteras i form av utbildning. Appetit nämnde inte någon utbildning i sin hållbarhetsredovisning. Totalt sett är innehållet i denna indikator till största del kvalitativt, vilket gör det svårt att jämföra bolagen gällande deras utbildning för arbetstagare om hälsa och säkerhet på arbetsplatsen.

403-9 Arbetsrelaterade skador (GRI Standards, 2018).

Anora redovisade både olycksfrekvens, det vill säga förhållandet mellan antalet olyckor som resulterar i minst en dags sjukfrånvaro och miljon arbetstimmar exklusive arbetsresor, och total registrerad olycksfrekvens, det vill säga totalt antal olyckor exklusive arbetsresor. Vidare redovisade bolaget att inga dödsolyckor inträffade under år 2021. Appetit redovisade antal arbets- och arbetsreseolyckor som orsakat minst 1 dags sjukskrivning, antal registrerade arbets- och arbetsreseolyckor samt antal frånvarodagar orsakade av arbetsolyckor. Bolaget redovisade även arbetsolycksfrekvens, både förhållandet mellan antalet arbets- och arbetsreseolyckor som orsakat minst 1 dags sjukskrivning och miljon arbetstimmar, och förhållandet mellan alla registrerade arbets- och arbetsresolyckor och miljon arbetstimmar. HKScan redovisade antal frånvarodagar orsakade av olyckor och olyckor som leder till frånvaro/miljon arbetstimmar. Kesko redovisade å andra sidan arbetsrelaterade skador uppdelade i flera olika kategorier. Bolaget rapporterade med hjälp av tabeller antal dödsolyckor, antal arbetsolyckor exklusive arbetsreseolyckor, antal

arbetsreseolyckor, olycksfrekvens per miljon arbetstimmar exklusive mindre olyckor och arbetsreseolyckor, genomsnittlig svårighetsgrad av olyckor mätt i frånvarodagar, både i Finland och övriga verksamhetsländer separat. I Finland rapporterades dessa arbetsrelaterade olyckor fördelat på kvinnor och män samt antalet totalt. Atria redovisade å andra sidan olycksfrekvens inom Atria koncernen och olycksfrekvens per affärsområden inom Atria koncernen. Denna olycksfrekvens mäter förhållandet mellan antalet olyckor som orskar minst 8 timmars sjukskrivning och 1 000 000 arbetstimmar. Standarden 403 uppdaterades år 2018 med fler indikatorer. Raisio använde som sagt däremot standarden 403 som introducerades år 2016, trots att denna version fick användas senast för hållbarhetsredovisningar som publicerats före december år 2020. Dock motsvarar denna indikator den äldre versionen av indikator 403-2 som Raisio använde. I den redovisade Raisio antalet olyckor som lett till en eller fler dagars frånvaro samt olycksfrekvens per miljoner arbetstimmar. Sammanfattningsvis kan det konstateras att majoriteten av bolagen redovisade antal olyckor som orsakar minst 1 dags sjukskrivning per miljon arbetstimmar. Dock exkluderade en del bolag arbetsreseolyckor i beräkningen, vilket försvårar jämförbarheten. Detta gäller även antal registrerade arbetsolyckor, en del inkluderade arbetsreseolyckor i beräkningen och andra gjorde det ej. Innehållet i denna indikator är således mest olikt, vilket innebär att det inte går att jämföra alla bolag.

405-1 Mångfald av styrande organ och anställda (GRI Standards, 2016i).

Majoriteten av bolagen använde denna indikator för att redovisa sin mångfaldspolicy. Kesko redovisade att två av de sju ledamöterna i Keskos styrelse är kvinnor och tre av de nio medlemmarna i koncernledningen är kvinnor. Både HKScan och Raisio redovisade andelen kvinnor och män inom både styrelsen och ledningsgruppen. Apetit redovisade å andra sidan kvinnors andel i ledningsgruppen, styrelsen och förvaltningsrådet samt ålderstruktur på 30-40, 40-50, 50-60 och över 60 i samtliga dessa tre grupper. Anora redovisade antal kvinnor samt kvinnors andel i styrelsen och kvinnors andel i verkställande ledningsgrupp. Anora redovisade även att dess styrelseledamöter är mellan 39 och 65 år. Gällande mångfaldspolicyn av anställda redovisade Kesko sin personal i Finland i åldersstruktur uppdelat på under 30 år, 30-50 år och över 50 år. Vidare redovisade Kesko kvinnors andel per personalgrupp både i Finland och i övriga verksamhetsländer. HK Scan redovisade andelen anställda i kvinnor och män, andelen kvinnor och män i förmansställning samt andelen personal i åldersgrupp under 30, 30-55 och över 55. Raisio

redovisade både andelen personal per kön och andelen förmän per kön. Apetit redovisade personalens åldersstruktur under 26 år, 26-35 år, 36-45 år, 46-55 år och över 55 år. Även antal kvinnor och män som arbestagare eller tjänstemän i Finland och utomlands redovisades. Anora redovisade å andra sidan kvinnors andel som arbetstagare och kontorsanställda. Sammanfattningsvis redovisade alla bolag kvinnors andel i styrelsen och ledningsgruppen, vilket innebär att det går att jämföra denna del. När det gäller åldersstruktur av styrande organ är det endast Apetit och Anora som rapporterade detta, dock i olika ålderskategorier. Gällande mångfald av anställda redovisade majoriteten av bolagen kvinnors andel i personalkategorin, vilket innebär att det även går att jämföra denna del. Vidare rapporterade majoriteten av bolagen även åldersstruktur av anställda, men dock enligt olika åldersgränser, vilket gör att det inte går att göra jämförelser gällande åldersstruktur. Det kan konstateras att en del av innehållet i denna indikator är jämförbart, det vill säga kvinnors andel av personalstyrkan men övrig information är ojämförbar.

5 Analys

Denna del av arbetet går igenom empirikapitlets resultat samt kopplar ihop det med legitimitetsteorin och institutionella teorin.

5.1 Analys av den kvantitativa delen

Den kvantitativa analysen av indikatorerna visade ett resultat på 1,71 poäng beträffande jämförbarhet inom kategorin ekonomi, 2 poäng inom kategorin miljön samt 1,73 poäng inom kategorin sociala aspekter. Emedan poängen för jämförbarhet är mellan 1–2 inom samtliga kategorierna innebär det att jämförbarheten mellan bolagens hållbarhetsredovisningar är mellan dålig och medelmåttig. En orsak till att jämförbarheten mellan bolagens hållbarhetsredovisningar är bristfällig kan vara att alla bolag i detta arbete redovisade enligt GRI standarderna på core-nivån eller i enlighet med rekommendationer i GRI standarderna. Då bolag väljer att redovisa enligt core-nivån eller enligt rekommendationer betyder det att dessa hållbarhetsredovisningar inte kräver lika omfattande eller utförliga som om de redovisar enligt comprehensive-nivån (GRI Standards, 2016a). Utförliga hållbarhetsredovisningar som upprättas i enlighet med comprehensive-nivån kan innebära att jämförbarheten blir bättre eftersom denna nivå innehåller betydligt fler rapporteringskrav som ska uppfyllas.

Jämförbarheten kan även konstateras bristfällig på grund av att bolag som redovisar enligt GRI standarderna på core-nivån möjligtvis kan välja vilka indikatorer som anses vara av betydelse för dem i sina hållbarhetsredovisningar (GRI Standards, 2016a). Analysen visade att majoriteten av bolagen använde indikatorer som var i genomsnitt under hälften av alla tillgängliga indikatorer. Endast Kesko redovisade över hälften av alla indikatorer som finns. Då bolag använde ett fåtal indikatorer resulterade det i stor variation i vilka indikatorer bolagen använde i hållbarhetsredovisningarna. Jämförbarheten blir således sämre då ett mindre antal indikatorer behandlar samma ämne.

När man ser huruvida dessa bolags hållbarhetsredovisningar uppfyller kraven enligt bokföringslagen kan man konstatera att majoriteten uppfyller dem. Alla bolagen använde standarder som är inom områden som bokföringslagen kräver att rapporten åtminstone bör innehålla, det vill säga områden miljö, sociala förhållanden och personal, respekt för

mänskliga rättigheter samt bekämpning av korruption. Vidare omfattas samtliga dessa bolag av värdepappersmarknadslagens krav på att rapportera om mångfaldpolicyn, vilket även majoriteten av bolagen uppfyller. Detta kan förklaras med hjälp av tvingande isomorfism i institutionella teorin, vilket innebär att företagen arbetar i enlighet med samhällets krav. Med andra ord rapporterade bolagen i enlighet med krav från bokföringslagen och värdepappersmarknadslagen. Även om majoriteten av bolagen uppfyller lagstadgade krav gällande rapportens innehåll skiljer ändå de redovisade indikatorerna mellan bolagen. Detta beror på att lagen är flexibel, även om lagen kräver att en viss information ska presenteras har bolagen fria händer att välja i vilken form, det vill säga enligt vilka indikatorer, de vill rapportera. Samtidigt ger GRI standarderna bolag möjlighet att välja flera olika alternativ, det vill säga olika indikatorer, att presentera per område. Trots detta redovisade majoriteten av bolagen i detta arbete de områden som lagen kräver, vilket ökar en enhetlig uppbyggnad i hållbarhetsredovisningen, vilket i sin tur kan förbättra jämförbarheten.

Vidare kan den tvingande isomorfismen även förklara jämförbarheten inom kategorierna ekonomi, miljö och sociala aspekter. Eftersom bokföringslagen (1376/2016) kräver att den icke-finansiella rapporten innehåller områdena miljö, personal och sociala förhållanden samt respekt för mänskliga rättigheter innebär det att fler miljömässiga och sociala standarder omfattas av dessa områden. Då det gäller kategorin ekonomi kräver bokföringslagen (1379/2016) att bolag rapporterar om sin bekämpning av mutor och korruption, vilket innebär att standard 205 anti-korruption är den enda standarden av de ekonomiska standarderna som omfattas av lagen att presenteras i den icke-finansiella rapporten. Det betyder att bolagen frivilligt kan redovisa andra ekonomiska standarder. Detta kan vara en anledning till att jämförbarheten mellan bolag inom kategorin ekonomi är sämre än kategorierna miljö och sociala aspekter.

Raisio och Apetit är de bolag som, på grund av att deras anställda till antalet är under 500, enligt bokföringslagen (1379/2016) inte är skyldiga att upprätta hållbarhetsredovisning men som ändå väljer att göra det. Detta kan å andra sidan förklaras både av den institutionella teorin och legitimitetsteorin. För det första kan det förklaras av den tvingande isomorfismen i den institutionella teorin som innebär att företag agerar enligt ett visst förfarande på grund av informella påtryckningar för att bibehålla legitimitet. Med andra ord upprättar bolagen hållbarhetsredovisning för att vinna eller bibehålla legitimitet

eftersom deras intressenter har förväntningar på att bolagen arbetar enligt samhällets krav. Med samhällets krav menas lagar och förordningar som finns i samhället. Jämförbarheten kan således förbättras tack vare att dessa bolag redovisade i stort sett de områden som krävs av bokföringslagen trots att de inte omfattas av lagliga krav. För det andra kan det förklaras av legitimitetsteorin som innebär att bolag strävar efter att nå legitimitet eller bibehålla legitimitet. Genom att upprätta hållbarhetsredovisning frivilligt kan hållbarhetsinformation tydliggöras och bli tillförlitlig för intressenter, vilket innebär att legitimitet kan nås. När man ser hur dessa bolag rapporterade kan man konstatera att de prioriterade området miljö då fler miljömässiga standarder redovisades. Poängen för jämförbarheten inom kategorin miljö är således högre jämfört med kategorierna ekonomi och sociala aspekter. Detta kan möjligtvis bero på att bolagen försökte legitimeras sin miljö känsliga verksamhet eller hantera sitt rykte gällande sin stora miljöpåverkan genom att upprätta hållbarhetsredovisning. Det kan påverka både jämförbarheten och transparensen negativt då dessa bolag inte regleras av lagliga krav utan väljer vissa standarder som anses omfatta positiva effekter för att förbättra företagets legitimitet.

5.2 Analys av den kvalitativa delen

Beträffande den kvalitativa analysen kan det konstateras att innehållet i indikatorerna som redovisades av majoriteten av bolagen är till största delen olik. Innehållsmässigt är de indikatorer som är samma och jämförbara mest kvantitativt uppbyggda med liknande måttenheter. Till exempel vid GRI 305-1 *Direkta (Scope 1) utsläpp av växthusgaser*, kan man se att majoriteten av bolagen tydligt redovisade den totala mängden direkta växthusgasutsläpp i ton koldioxidkvivalenter, vilket möjliggör jämförelser.

En av de mest befintliga orsakerna till att fler olikheter hittades är att bolagen använde olika måttenheter för redovisningen av indikatorer. Detta kan man observera exempelvis vid GRI 301 *Material som används enligt vikt eller volym* och GRI 302-3 *Energiintensitet*. Boiral och Henri (2017) har fastställt likadana problem i sin forskning. Enligt forskarna är resultatet oväntat eftersom det inte motsvarar GRI:s syfte med att göra hållbarhetsredovisningar enhetliga, mätbara och jämförbara. Det huvudsakliga problemet är dock mer kopplat till GRI standarderna själva. I och med detta tillåter GRI standarderna som sagt för tillfället organisationen att välja flera alternativ när de till exempel redovisar GRI 305-4 *Intensitet för växthusgasutsläpp*. Enligt denna indikator får organisationen välja flera alternativ

gällande organisationsspecifika mätvärden (nämnare), såsom enheter av produkten, storlek, antal heltidsantällda eller produktionsvolym (GRI Standards, 2016g). När indikatorerna varken är konsekventa eller tydliga kan hållbarhetsredovisningarna heller inte förväntas vara jämförbara.

Vidare beror en stor del av ojämförbarheten på att merparten av innehållet i indikatorerna är redovisade i form av kvalitativ data. Kvalitativa data har således inte den noggrannhet som kvantitativa data har. Det beror på att kvalitativ data har en mer ospecifik karaktär, vilket medför att informationen blir otydlig. (Boiral & Henri, 2017). Ur empirin kan man exempelvis konstatera att GRI 403-1 *Ledningssystem för hälsa och säkerhet* och GRI 403- 5 *Utbildning för arbetstagare om hälsa och säkerhet på arbetsplatsen* är de mest kvalitativt redovisade indikatorerna. Där redovisade de för det mesta i berättande form. Jämförelser mellan bolagen försvåras således betydligt av otydlighet och avsaknad av specifik data i indikatorerna.

Dessutom visar det sig att största delen av ojämförbarheten gällande innehållet i indikatorerna beror på den bristfälliga och ofullständiga datan som redovisades i hållbarhetsredovisningarna. Detta observeras exempelvis inom GRI 205-2 *Kommunikation och utbildning gällande anti-korruptionspolicyer och processer*. Enligt denna indikator ska bolag ange bland annat antal och procentandel av anställda, styrelseledamöter och leverantörer som bolagets information om kommunikation och utbildning gällande antikorrupsionspolicyer har getts till (GRI Standards, 2016c). Dock beskrev alla bolag i detta arbete mest i berättande form att de bland annat kräver sina anställda att följa bolagens principer om antikorrupsionspolicyer trots att den aktuella indikatorn kan anses som en av de mer kvantitativt uppbyggda indikatorerna som möjliggör prestationsmätning. Jämförbarheten av hållbarhetsredovisningar försämras avsevärt då bolagen inte uppfyller indikatorernas krav.

Den ospecifika karaktären och ofullständig data hos indikatorerna kan förklaras med hjälp av legitimitetsteorin som anser att hållbarhetsredovisning är ett sätt för företag att informera sina intressenter gällande hållbarhetsarbete för att kunna uppfattas som legitima (Arvidsson, o.a., 2018). Som tidigare har nämnts angående GRI 205-2 *Kommunikation och utbildning gällande anti-korruptionspolicyer och processer*, redovisade en del bolag att alla deras anställda följer principer om antikorrupsionspolicyer utan att ange

det kvantitativt. Ett annat exempel är GRI 302-4 *Minskning i energiförbrukningen genom energieffektivisering*, där Atria redovisade att de har flera effektiveingsåtgärder och att de totalt överträffar det uppsatta målet utan att ange mängden minskning av energianvändning.

De främsta orsakerna till ojämförbarhet gällande innehållet i indikatorerna förklaras följaktligen med att företag redovisade i olika måttenheter, redovisade otydlig och ospecifik data eller visade upp bristfällig och ofullständig data i sina hållbarhetsredovisningar. Detta stämmer med tidigare forskningar, inom hållbarhetsredovisningarnas jämförbarhet, som har fastställt liknande faktorer som de anser vara orsakerna till ojämförbarheten (Boiral & Henri, 2017; Linnaila, 2022).

Enligt legitimitetsteorin är hållbarhetsredovisning som sagt ett sätt för företag att legitimera sin hållbarhetsinformations trovärdighet (Martinez-Ferreo & Garcia-Sanchez, 2017). Dock kan företagets legitimitet försämrans då informationen som redovisas inte når jämförbarhet, vilket är en väsentlig princip för intressenterna för att kunna bedöma bolags hållbarhetsprestanda (Boiral & Henri, 2017). Dessa bolags legitimitet kan alltså äventyras på grund av ojämförbarhet.

Innehållet i indikatorerna som redovisades av majoriteten av bolag är till största del olik trots att samtliga bolag fungerar inom samma sektor och till och med inom samma omgivning. Därmed stämmer detta inte i enlighet med normativ isomorfism som innebär att utformning av bolags hållbarhetsredovisningar tenderar bli homogena på grund av personalens professionalisering, det vill säga personalens utbildning, liknande bakgrund och att de umgås i liknande omgivning (DiMaggio & Powell, 1983). Raisio och Apetit är bolag som upprättar hållbarhetsredovisning frivilligt, men de redovisade ändå inte på samma sätt som de övriga större bolagen. Det innebär att inte heller detta stämmer i enlighet med härmande isomorfism som påstår att företag vanligtvis efterliknar andra företag inom samma områden för att öka sin legitimitet (DiMaggio & Powell, 1983).

6 Sammanfattning

Ökad medvetenhet om utmaningar inom hållbar utveckling har lett till att allt fler företag upprättar hållbarhetsredovisningar för att möta intressenternas informationsbehov. Vid upprättande av hållbarhetsredovisning använder majoriteten av stora företag sig av GRI standarderna, vilka är ett av världens mest använda ramverk inom området. Vidare används hållbarhetsredovisning i allt högre grad som underlag vid investeringsbeslut. För att kunna mäta, jämföra och rangordna olika företags hållbarhetsprestanda krävs det dock att hållbarhetsredovisningarna är transparenta och jämförbara. Ändå har tidigare forskningar påvisat att hållbarhetsredovisningar inte når den jämförbarhet som intressenter kräver, trots att GRI standarderna används.

Arbetets syfte var att öka förståelsen kring jämförbarhet i hållbarhetsredovisning, som är en av huvudprinciperna inom GRI. Detta gjordes genom att undersöka hur väl jämförbara hållbarhetsredovisningarna bland finska börsbolag inom livsmedelssektorn är utifrån GRI standarderna. Baserat på tidigare forskningar gjordes avgränsningarna för att minimera risken för brist på jämförbarhet. Avgränsningarna innefattade bland annat att fokusera på finska börsbolag inom livsmedelssektorn som upprättar hållbarhetsredovisningar utifrån GRI standarder. Efter att ha analyserat alla bolags hållbarhetsredovisningar kan slutsatsen dras att jämförbarheten i stort sett är bristfällig trots att avgränsningarna gjordes. Resultaten är således i enlighet med tidigare studier inom samma område. Jämförbarheten mellan bolagens hållbarhetsredovisningar utifrån vilka indikatorer som användes är i genomsnitt medelmåttiga baserat på kodningsscheman som utarbetades till detta arbete. Orsaken till det är att största delen av indikatorerna som redovisades av bolagen skiljer sig åt. Detta å sin sida beror på att alla bolag redovisade enligt GRI standarderna på core-nivån eller enligt rekommendationer i GRI standarderna istället för på comprehensive-nivån. Även om majoriteten av bolagen uppfyller bokföringslagens krav gällande redovisningens innehåll varierar ändå indikatorerna mellan bolagen. Detta beror både på att bolagen som redovisade enligt core-nivån eller enligt rekommendationer kunde välja vilka indikator som för dem är relevanta att redovisa samt att lagen om rapportens innehåll är för flexibel.

Vidare är innehållet i de indikatorer som majoriteten av bolagen redovisade generellt sett ojämförbart. En orsak till detta är olikheter mellan måttenheter som användes, vilket medför att innehållet blir ojämförbart. Kvalitativa data i indikatorerna försvårar också

jämförbarheten på grund av dess otydlig och opecifik karaktär. Dessutom orsakar ofullständig data brist på jämförbarhet, vilket i sin tur beror på att bolagen inte uppfyller indikatorernas krav.

Då teorier och det empiriska resultatet kopplas ihop, kan det konstateras att bolagens hållbarhetsredovisningar svarar väl på de teorier som analyserats i arbetet. Den institutionella teorin anser att jämförbarheten i hållbarhetsredovisning mellan bolagen utifrån ett antal likadana indikatorerna kan bli bättre tack vare lagstadgade krav, det vill säga bokföringslagens krav gällande rapportens innehåll. Dock stämmer innehållet i indikatorerna inte i enlighet med den institutionella teorin som anser att hållbarhetsredovisningar tenderar bli homogena tack vare att det gäller personal med liknande utbildning, liknande bakgrund och som umgås i liknande omgivning. Inte heller stämmer indikatorerna i enlighet med denna teori då den påstår att hållbarhetsredovisningar kan bli homogena tack vare att bolag efterliknar övriga bolag inom samma område för att öka legitimitet. Legitimitetsteorin anser å sin sida att jämförbarheten kan påverkas negativt både av att bolagen inte omfattas av lagstadgade krav och att bolagen som redovisar GRI standarderna på core-nivån eller enligt rekommendationer själva får välja vilka standarder de vill redovisa. Bolagen kan välja standarder som anses vara relevanta för att uppnå legitimitet. Å andra sidan kan ett bolags legitimitet försvagas då informationen som redovisas inte når jämförbarhet, vilket intressenterna kräver för att kunna bedöma bolagets hållbarhetsprestanda.

Sammanfattningsvis fastställer jag arbetets frågeställningar genom att konstatera att det på grund av ovan nämnda påverkande faktorer för det mesta inte går att jämföra dessa bolags hållbarhetsredovisningar utifrån GRI standarderna under år 2021. Å andra sidan är de bidragande orsakerna till dessa jämförbarhetsproblem själva GRI standarderna och lagstiftningen. GRI standarderna tillåter för tillfället företag att välja flera alternativ gällande redovisning av indikatorer, medan lagstiftningen om rapportens innehåll är flexibel, vilket innebär att det inte finns någon tydlig riktlinje om hur rapporten ska se ut.

7 Vidare forskning

För att investerare ska kunna använda hållbarhetsredovisningar som underlag vid investeringsbeslut krävs det att hållbarhetsredovisningar är transparenta och jämförbara (Boiral & Henri, 2017). Arbetet grundade sig i jämförbarheten i hållbarhetsredovisningar bland finska börsbolag inom livsmedelssektorn utifrån GRI standarderna under år 2021. Resultatet visade att jämförbarheten inte förbättrades trots att en avgränsning på finska börsbolag inom en sektor gjordes. Förslag på vidare forskning skulle kunna vara jämförbarhet i hållbarhetsredovisning mellan bolag utifrån GRI standarderna i en annan sektor eller bransch för att se huruvida de når jämförbarhetsresultat. Dock anser jag att det nu ytterligare inte är nödvändigt att undersöka jämförbarhet i hållbarhetsredovisning varken enligt denna version eller under gällande regler. Alternativt skulle undersökningar av jämförbarheten i hållbarhetsredovisningar mellan bolag som upprättar GRI standarderna enligt comprehensive-nivån vara intressanta. Sedan 2021 finns en ny version av GRI standarderna som omfattar den största uppdateringen sedan GRI standarderna offentliggjordes år 2016, vilket möjligtvis kan innebära bättre jämförbarhet (KPMG, u.å.a). Ytterligare kommer ett nytt direktiv om företagens hållbarhetsredovisning, vilket har godkänts av EU-parlamentet, att träda i kraft inom de kommande åren för att avhjälpa brister i de gällande reglerna. Dessa nya och skärpta regler kommer att omfatta ett stort antal företag. Dessutom ska de företag som kommer att omfattas av kraven i det nya direktivet upprätta hållbarhetsredovisning enligt EU:s nya gemensam rapporteringsstandard, så kallad European Sustainability Reporting Standards (ESRS). (KPMG, u.å.b). Dessa europeiska hållbarhetsstandarder bygger bland annat på GRI-standarderna (KPMG, u.å.a). Utifrån dessa nya krav och standarder anser jag att en liknande undersökning som mitt arbete skulle kunna vara relevant och intressant för att se om det ger bättre jämförbarhetsresultat.

Trots att omfattande rapporteringskrav gäller allt fler företag, även små och medelstora företag, är dagens standarder dock mest framtagna för större bolag (Nordic Sustainability Reporting Standard, u.å.). Det finns däremot en ny gemensam nordisk standard, så kallad Nordic Sustainability Reporting Standard (NSRS), som lanserades år 2021. Denna nya nordiska standard är anpassad för små och medelstora företag i Norden men samtidig jämförbar med internationella erkända standarder, såsom GRI. (Sundalskleiv, 2020). En

liknande undersökning av jämförbarhet utifrån NSRS skulle även vara intressant, för att se hur väl den nya nordiska standarden ger jämförbarhetsresultat mellan små och medelstora företag. Det skulle dessutom vara intressant och relevant att undersöka om det går att jämföra hållbarhetsredovisningarna mellan bolag utifrån både den nyare versionen av GRI standarderna och NSRS.

8 Källor

- Arbets- och näringsministeriet. (u.å.). *Ansvarsrapportering*. Hämtat 02.02.2023. från <https://tem.fi/sv/ansvarsredovisning>
- Avram, V., Calu, D. A., Dumitru, V. F., Dumitru, M., Glavan, M. E., & Jinga, G. (2018). The Institutionalization of the Consistency and Comparability Principle in the European Companies. *Energies*, 11(12). Hämtat från <https://doi.org/10.3390/en11123456>
- Arvidsson, S., Beusch, P., Hartmann, B., Jonäll, K., Sabelfeld, S., Skoog, M., & Rimmel, G. (2018). *Redovisning för hållbarhet* (1 uppl.). Stockholm: Sanoma Utbildning.
- Anora. (2022). *About us*. Hämtat 03.03.2023 från <https://anora.com/en/about-us>
- Anora. (2021). *Annual Report 2021*. Hämtat från https://downloads.ctfassets.net/197jjpt91b9r/4wN3ZpkVAeVne2USOSBv0I/bd7363d375e6dca81dbf029b93853671/Anora_annual_report_2021.pdf#page=48
- Apetit. (u.å.). *Historia*. Hämtat 03.03.2023 från <https://apetit.fi/historia/>
- Apetit. (2021). *Vuosikertomus 2021*. Hämtat från https://apetit.fi/app/uploads/Apetit_vuosikertomus_2021.pdf
- Atria. (2021a). *Vuosikertomus 2021*. Hämtat från https://www.atria.fi/globalassets/atriagroup/vuosiraportointi-2021/pdf-raportit/atria_vuosikertomus_2021.pdf
- Atria. (2021b). *Yritysvastuuraportti*. Hämtat från https://www.atria.fi/globalassets/atriagroup/vuosiraportointi-2021/pdf-raportit/atria_vastuu_2021_final.pdf
- Boiral, O., & Henri, J.-F. (2017). Is Sustainability Performance Comparable? A Study of GRI Reports of Mining Organizations. *Business & Society*, 56(2). Hämtat från https://www.researchgate.net/publication/277552658_Is_Sustainability_Performance_Comparable_A_Study_of_GRI_Reports_of_Mining_Organizations
- Bryman, A., & Bell, E. (2017). *Företagsekonomiska forskningsmetoder* (3 uppl.). Stockholm: Liber.
- Cardoni, A., Kiseleva, E., & Terzani, S. (2019). Evaluating the Intra-Industry Comparability of Sustainability Reports: The Case of the Oil and Gas Industry. *Sustainability*, 11(4). Hämtat från <https://doi.org/10.3390/su11041093>
- Chen, J., & Scott, G. (2021). Consumer Staples: Definition, Role in GDP, and Examples. I: *Investopedia*. Hämtat 03.03.2023 från <https://www.investopedia.com/terms/c/consumerstaples.asp>
- Danielsson, E., & Efraimsson, S. (2022). Hållbarhetsredovisning - allt du behöver veta! I: *PWC* Hämtat från <https://blogg.pwc.se/foretagarbloggen/hallbarhetsredovisning>

- Dragomir, V. (2012). The disclosure of industrial greenhouse gas emissions: A critical assessment of corporate sustainability reports. *Journal of Cleaner Production*, 29-30, 222-237. Hämtat från <https://www.researchgate.net/publication/271883154> The disclosure of industrial greenhouse gas emissions A critical assessment of corporate sustainability reports
- Deegan, C. (2002). The legitimising effect of social and environmental disclosures - a theoretical foundation. *Accounting, Auditing, Accountability Journal*, 15(3), 282- 311. Hämtat från <https://www.proquest.com/abicomplete/docview/211212442/C418DDEE9214972PQ/1?accountid=28773>
- Denscombe, M. (2018). *Forskningshandboken : för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna* (4:1 uppl.). Lund: Studentlitteratur AB.
- DiMaggio, P., & Powell, W. W. (1983). The Iron Cage Revisited: Institutional isomorphism and collective rationality in organizational fields. *Community Organizations: Studies in Resource Mobilization and Exchange*, (s. 77-99). New York: Oxford University Press. Hämtat från <https://ebookcentral-proquest-com.ezproxy.novia.fi/lib/novia-ebooks/reader.action?docID=4700821>
- Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/95/EU. (2014). *Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/95/EU av den 22 oktober 2014 om ändring av direktiv 2013/34/EU gällande vissa stora företags och koncerners tillhandahållande av icke-finansiell information och upplysningar om mångfaldspolicy*. Hämtat från <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/HTML/?uri=CELEX:32014L0095&from=EN>
- Finansinspektion. (2020). *Hållbarhetsrapportering och behoven av ökad transparens och jämförbarhet*. Hämtat från <https://www.fi.se/contentassets/e749f2da7b384ad485a1e21da27305d5/hallbarhetsrapport-behov-transparens-jamforbarhet-16dec2020.pdf>
- Finansministeriets förordning om regelbunden informationsskyldighet för värdepappersemitterter 1328/2015 .(2015). Hämtat från www.finlex.fi
- Frostenson, M. (2015). *Redovisningsteori* (1 uppl.). Lund: Studentlitteratur.
- GRI. (u.å.a). *25 years as the catalyst for a sustainable future 1997-2022*. Hämtat från <https://www.globalreporting.org/media/b15hggfc/gri-25-years-history.pdf>
- GRI. (u.å.b). *Sector Program*. Hämtat från <https://www.globalreporting.org/standards/sector-program/>
- GRI Standards. (u.å.a). *The GRI Standards - Enabling transparency on organizational impacts*. Hämtat 02.02.2023 från <https://www.globalreporting.org/media/wmxlklns/about-gri-brochure-2022.pdf>
- GRI Standards. (u.å.b). *Consolidated Set of the GRI Standards*. Hämtat från <https://www.globalreporting.org/how-to-use-the-gri-standards/gri-standards-english-language/>

- GRI Standards. (u.å.c). *Linking the GRI Standards and the European Directive on non-financial and diversity disclosure*. Hämtat 03.05.2023 från <https://www.globalreporting.org/media/mwydx52n/linking-gri-standards-and-european-directive-on-non-financial-and-diversity-disclosure.pdf>
- GRI Standards. (2016a). *GRI 101: Foundation*. Hämtat från <https://www.globalreporting.org/standards/media/1036/gri-101-foundation-2016.pdf>
- GRI Standards. (2016b). *GRI 302: Energy 2016*. Hämtat från <https://www.globalreporting.org/standards/media/1009/gri-302-energy-2016.pdf>
- GRI Standards. (2016c). *GRI 205: Anti-corruption 2016*. Hämtat från <https://www.globalreporting.org/standards/media/1006/gri-205-anti-corruption-2016.pdf>
- GRI Standards. (2016d). *GRI 102: General disclosures 2016*. Hämtat från <https://www.globalreporting.org/standards/media/1037/gri-102-general-disclosures-2016.pdf>
- GRI Standards. (2016e). *GRI 201: Economic performance 2016*. Hämtat från <https://www.globalreporting.org/standards/media/1039/gri-201-economic-performance-2016.pdf>
- GRI Standards. (2016f). *GRI 301: Materials 2016*. Hämtat från <https://www.globalreporting.org/standards/media/1008/gri-301-materials-2016.pdf>
- GRI Standards. (2016g). *GRI 305: Emissions 2016*. Hämtat från <https://www.globalreporting.org/standards/media/1012/gri-305-emissions-2016.pdf>
- GRI Standards. (2016h). *GRI 306: Effluents and waste 2016*. Hämtat från <https://www.globalreporting.org/standards/media/1013/gri-306-effluents-and-waste-2016.pdf>
- GRI Standards. (2016i). *GRI 405: Diversity and equal opportunity*. Hämtat från <https://www.globalreporting.org/standards/media/1020/gri-405-diversity-and-equal-opportunity-2016.pdf>
- GRI Standards. (2018). *GRI 403: Occupational health and safety 2018*. Hämtat från <https://www.globalreporting.org/standards/media/1910/gri-403-occupational-health-and-safety-2018.pdf>
- GRI Standards. (2020). *GRI Standards Glossary*. Hämtat från <https://www.globalreporting.org/standards/media/2594/gri-standard-glossary-2020.pdf>
- HKScan. (u.å.a). *HKScanin historiaa*. Hämtat 03.03.2023 från: <https://www.hkscan.com/fi/tietoa-meista/historia/>
- HKScan. (u.å.b). *Teemme elämästä maistuvampaa - tänään ja huomenna*. Hämtat 03.03.2023 från <https://www.hkscan.com/fi/tietoa-meista/>

- HKScan. (2021). *Vuosi- ja vastuullisuusraportti 2021*. Hämtat från https://www.hkscan.com/globalassets/hkscan.com/annual-report-2021---vuosikertomus-2021/hkscan_vuosi_ja_vastuullisuusraportti_2021.pdf
- Kesko. (2022). *Kesko lyhyesti*. Hämtat 03.03.2023 från <https://www.kesko.fi/yritys/kesko-lyhyesti/>
- Kesko. (2021a). *Taloudellinen katsaus - 2021 Keskon vuosiraportti*. Hämtat från https://www.kesko.fi/globalassets/03-sijoittaja/raporttikeskus/2022/q1/kesko_vuosiraportti_2021_taloudellinen_katsaus.pdf
- Kesko. (2021b). *Kestävä kehitys - 2021 Keskon vuosiraportti*. Hämtat från https://www.kesko.fi/globalassets/03-sijoittaja/raporttikeskus/2022/q1/kesko_vuosiraportti_2021_kestava_kehitys.pdf
- Kungliga Tekniska Högskolan. (2021). *Hållbar utveckling*. Hämtat 20.02.2023 från <https://www.kth.se/om/miljo-hallbar-utveckling/utbildning-miljo-hallbar-utveckling/verktygslada/sustainable-development/hallbar-utveckling-1.350579>
- KPMG. (u.å.a). *GRI - riktlinjer för hållbarhetsredovisning*. Hämtat 06.04.2023 från <https://kpmg.com/se/sv/home/tjanster/hallbart-foretagande/rapportera/gri.html>
- KPMG. (u.å.b). *Vad innebär ESRS - EU:s nya standard för hållbarhetsredovisning*. Hämtat 06.04.2023 från <https://kpmg.com/se/sv/home/tjanster/hallbart-foretagande/rapportera/esrs.html>
- KPMG. (December 2020). *The time has come*. Hämtat från <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/xx/pdf/2020/11/the-time-has-come.pdf>
- KPMG. (2022). *Big Shifts, small steps*. Hämtat från <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/xx/pdf/2022/10/ssr-small-steps-big-shifts.pdf>
- Lag om ändring av bokföringslagen 1376/2016. (2016). Hämtat från www.finlex.fi
- Lag om ändring av 7 kap. i värdepappermarknadslagen 1377/2016. (2016). Hämtat från www.finlex.fi
- Linnaila, C. (2022). *Är hållbarhetsrapporter enligt GRI-standarderna jämförbara?* Progradu avhandling. Fakulteten för samhällsvetenskaper och ekonomi. Vasa: Åbo Akademi. Hämtat från https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/185386/linnaila_casper.pdf?sequence=2
- Martinez-Ferreiro, J., & Garcia-Sanchez, I.-M. (2017). Coercive, normative and mimetic isomorphism as determinants of the voluntary assurance of sustainability reports. *International Business Review*, 26(1), 102-118. Hämtat från https://www.researchgate.net/publication/303333775_Coercive_normative_and_mimetic_isomorphism_as_determinants_of_the_voluntary_assurance_of_sustainability_reports

- Mäkelä, H. (2021). Vastuullisuusraportoinnin monet roolit. *Vastuullinen viestintä*, 76-90. Hämtat från <https://doi.org/10.31885/2021.00001>
- Nasdaq. (u.å.). *Aktier- aktiekurser för bolag listade på Nasdaq Nordic*. Hämtat från <https://www.nasdaqomxnordic.com/osakkeet>
- Nordic Sustainability Reporting Standard. (u.å.). *Why this standard?* Hämtat 06.04.2023 från <https://www.nsr.eu/the-standard/why>
- O'Donovan, G. (2002). Environmental disclosures in the annual report: Extending the applicability and predictive power of legitimacy theory. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 15 (3), 344-371. Hämtat från <https://www.proquest.com/abicomplete/docview/211252905/1D31C17C74AD6PQ/1?accountid=28773>
- Raisio. (u.å.). *Raisio lyhyesti*. Hämtat 03.03.2023. från <https://www.raisio.com/tietoa-meista/raisio-lyhyesti/>
- Raisio. (2021). *Yritysvastuuraportti 2021*. Hämtat 03.03.2023 från https://evermade-raisio-multisite-website.s3.eu-north-1.amazonaws.com/wp-content/uploads/2022/03/16102217/Raisio-Oyj-Yritysvastuuraportti_2021_FI.pdf
- Suchman, M. (1995). Managing Legitimacy: Strategic and Institutional Approaches. *The Academy of Management Review*, 20(3), 571-610. Hämtat från <https://www.proquest.com/abicomplete/docview/210941848/918895BB106141C8PQ/1?accountid=28773>
- Sundalskleiv, L. N. (2020). Nordic Innovation gives funding to a new Nordic standard. I: *Nordic Sustainability Reporting Standard*. Hämtat 06.04.2023. <https://www.nsr.eu/post/funding-from-nordic-innovation>
- Tillväxtverket. (2021). *Statistik om kompetensförsörjningen i livsmedelssektorn*. Hämtat 06.04.2023. från <https://tillvaxtverket.se/download/18.6855bfcf184896002ffc0f/1668765883607/Statistik%20om%20kompetensförsörjningen%20i%20livsmedelssektorn.pdf>
- United Nations Development Programme Sverige. (2021). *För företag*. Hämtat 02.02.2023. från <https://www.globalamalen.se/for-foretag/>
- Wanhalinna, V. (23.03.2023). *Vastuullisuus elintarvikeyrityksessä: mistä lähteä liikkeelle?* [Blogginlägg] Hämtat 06.04.2023. från <https://atao.fi/vastuullisuus-elintarvikeyrityksessa-mista-lahtea-liikkeelle/>

